Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 12 июль
СЕШАНБА
№ 158 (4.354).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ВЛКСМНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

ЁШЛАР УЧУН СОВРИНЛАР

Уларни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети таъсис этдилар

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети секретариати ва Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети коллегияси «Даъват соврини»ни таъсис этиш тўғрисида биргаликда қарор қабул қилдилар. ВЛКСМ 70 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақа ғолиблари— маккажўхоричилик, пахтачилик, сабзавотчилик ва чорвачилик бўйича комсомол-ёшлар коллективлари, ёш механизаторларни ана шундай мукофот кутмоқда.

Мусобақа ўтказишдан мақсад комсомол-ёшлар коллективлари, пахта териш машиналари механик-ҳайдовчиларининг деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни таннархни арзонлаштириш ҳамда машиналар унумдорлигини ошириш йўли билан кўпайтиришдаги фаол иштирокини таъминлашдан иборат.

Мусобақада иштирок этиш истагини билдирган комсомол-ёшлар коллективлари, пахта териш машиналарининг ёш механик-ҳайдовчилари район комсомол комитетига ариза топширадилар. У 15 кун мобайнида республика комсомоли Марказий Комитетининг қишлоқ ёшлари бўлимига юборилади. Аризада мусобақада қатнашувчи бригадир (механик-ҳайдовчи) ва группа комсомол ташкилотчисининг фамилияси, исми, отасининг исми, фаолият тури, план кўрсаткичлари, майдон, комсомол-ёшлар коллективи тузилган йил, аъзолар, жумладан ВЛКСМ аъзоларининг сони, пахта териш машинаси маркаси, пахта ҳосилини топшириш бўйича мажбурият кўрсатилиши лозим. Уни комсомол комитети секретари тасдиқлаган бўлиши шарт.

Область комсомол комитетлари область агросаноат комитетлари билан биргаликда 5 январгача мусобақага якун чиқарадилар ҳамда дастлабки ҳужжатларни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига тақдим этадилар.

«Даъват соврини» учун социалистик мусобақа ғолиблари қуйидагилар билан мукофотланадилар:

— комсомол-ёшлар пахтачилик коллективи ВАЗ-2109 «Жигули» автомобили билан (биринчи ўрин учун);

— комсомол-ёшлар маккажўхоричилик коллективи ВАЗ-2107 «Жигули» автомобили билан (биринчи ўрин учун);

— комсомол-ёшлар сабзавотчилик коллективи ВАЗ-2109 «Жигули» автомобили билан (биринчи ўрин учун);

— пахта териш машинасининг механик-ҳайдовчиси ВАЗ-2107 «Жигули» автомобили билан (биринчи ўрин учун).

Комсомол-ёшлар коллективлари учун область комсомол комитетларига юборилган тақдимномада меҳнат коллективининг автомобилни аъзолардан бирига бериш ҳақидаги қарори илова қилинади.

Мусобақага раҳбарлик ва унинг якунларини чиқариш Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети секретариати ҳамда Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети коллегияси томонидан амалга оширилади. Мусобақани уюштириш, унинг боришини назорат остига олиш Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг қишлоқ ёшлари бўлими ҳамда Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг социалистик мусобақа бўлими зиммасига юклатилди.

Область, шаҳар, район комсомол комитетларига комсомол-ёшлар коллективларини, пахта териш машиналарининг ёш механик-ҳайдовчиларини «Даъват соврини» учун мусобақага жалб этиш юзасидан ташкилотчилик ва тарғибот ишларини авж олдириш вазифаси топширилди.

«Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана» газеталари редакцияларига, ёшларга мўлжалланган «Ёшлик» телекўрсатуви ва радиоэшиттириш редакцияларига мусобақанинг боришини кенг ёритиш, газеталарнинг саҳифаларида социалистик мусобақада қатнашаётган, энг юқори натижаларга эришаётган комсомол-ёшлар коллективлари, пахта териш машиналари механик-ҳайдовчилари ҳақида ҳикоя қилиб бориш тавсия этилди.

«Қишлоқ ҳақиқати» газетаси редакцияси Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг ташаббусини қўллаб-қувватлайди, «Даъват соврини» учун социалистик мусобақанинг бориши газета саҳифаларида ҳар томонлама ҳамда кенг ёритиб турилади, республика комсомол-ёшлар коллективлари, ёш механизаторлар ҳаёти, меҳнат фаолияти ҳақида мунтазам ҳикоя қилинади.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ХОНҚА

«Октябрь 40 йиллиги» колхозида ғўза парвариши уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Ўзаро мусобақада Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Тўра Раҳимов бошлиқ бригада аъзолари илғорлик қилмоқдалар. Жорий йилда 102 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан оқ олтин етиштириш мажбуриятини олган бу коллектив ҳозиргача экинга олти марта ишлов бериб, уч марта озиқлантирди. Иккинчи сув ҳадемай тугалланади.

— Ишни пудрат асосида йўлга қўйганимиз қўл келаяпти, — дейди бригада саркори Т. Раҳимов. — Уч йилдан бери янгича усулда меҳнат қилаяпмиз. Ўтган йилларда яхши натижаларга эришдик. Жумладан, бултур ҳосилдорликни гектар бошига 49 центнерга етказдик. Айни пайтда пудратчилар парваришни илғор тажрибага таяниб, оби-тобида ўтказишаяпти.

Бригаданинг пахта майдонлари 43 та оилага тақсимлаб берилган. Ҳар бир коллектив агротехник тадбирларни сифатли бажаришга, ғўза тупларида ҳосил элементларини иложи борича кўпайтиришга интилмоқда. Айниқса, О. Йўлдошева, О. Жуманиёзова, Н. Кўполова, О. Бобожонов бошлиқ оилавий звенолар экинни баравж, серҳосил қилиб ўстиришаяпти.

О. РАЗЗОҚОВ.

ҒИЖДУВОН

«Бу йил ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта йиғиштириб оламиз!» — Энгельс номли колхознинг Ҳошим Ҳамидов бошлиқ бригадаси аъзолари шундай шиор остида меҳнат қилмоқдалар. Коллектив 115 гектар ердаги ғўзани меҳр билан ўстирмоқда. Моҳир механизатор Ражаббой Ҳалимов ниҳолларга ишлов бериш ва озиқлантиришда ғайрат-шижоат кўрсатмоқда. У культиватори билан ҳар куни 5—7 гектарни қўлдан чиқармоқда. Ғўзани чопиқ қилишда область Совети депутати Махфират Фазлиддинова, ёш коммунист Нодира Аҳмедова, шунингдек Мунира Ҳалимова, Шарофат Ҳайдарова каби колхозчилар фаол қатнашмоқдалар. Яхши парвариш туфайли экин кунда бир яшнаб, ҳосилига ҳосил қўшмоқда.

Р. КОМИЛОВ.

ИЗБОСКАН

Ҳамид Тожибоев бошлиқ ғаллачилик бригадаси («Октябрь 50 йиллиги» совхози) бу йил 35 гектар майдонда арпа, 43 гектарда буғдой ўстириб, мўл ҳосил етиштирди. Ғаллакорлар ўрим-йиғимни уюшқоқлик билан ўтказдилар. Натижада 137 тонна ўрнига 187 тонна арпа, 122 тонна ўрнига 130 тонна буғдой йиғиштириб олинди. Мавсумда Юсуф Сиддиқов, Маъруф Яхшибоев, Қосим Рафиқов сингари комбайнчилар ўрнак кўрсатиб ишладилар. Бригада аъзолари ҳосилдан бўшаган майдонларга силос учун маккажўхори ва сабзи уруғини қадашди. Энди улар 700 тонна кўк поя, 100 тонна сабзи етиштиришмоқчи.

М. ТУХТАНАЗАРОВ.

М. С. ГОРБАЧЕВ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев ПБИП Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Ярузельский ва ПХР олий давлат маъмуриятининг таклифига биноан 11 июль куни расмий дўстлик визити билан Москвадан Варшавага жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. Е. Соколов М. С. Горбачев билан бирга жўнаб кетдилар.

Аэродромда М. С. Горбачевни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслюков, Д. Т. Язов, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг раиси И. В. Капитонов ва бошқа ўртоқлар кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида ПХРнинг СССРдаги муваққат ишлар вакили Э. Лукош бор эди.

(ТАСС).

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Ҳиндистон Республикасининг президенти Рамасвами Венкатараман 10 июль куни Тошкентга келди. У СССР Олий Совети Президиуми ва совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди.

Тошкент аэропортида Ҳиндистон Республикаси, СССР ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари кўтарилган. Ҳиндистон раҳбари ва унинг рафиқасини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов рафиқаси билан, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги бош консули Йогендра Кумар бор эди.

Ҳиндистон президенти билан биргаликда сафарда унга ҳамроҳлик қилаётган СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев, СССРнинг Ҳиндистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси В. Н. Риков келдилар. Ҳиндистон президентига Ҳиндистоннинг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Трилоки Натх Кауль ҳам ҳамроҳлик қилмоқда.

Тошкент жамоатчилигининг вакиллари, Ўзбекистон пойтахтидаги олий ўқув юртларида таълим олаётган ҳинд студентлари Р. Венкатараманни самимий табрикладилар.

Шу куни олий мартабали меҳмон Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида қабул қилинди. Р. Н. Нишонов бўлиб ўтган дўстона суҳбатда СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари йил сайин мустаҳкамланиб ва ривожланиб бораётганлигини таъкидлади. Иккала мамлакат халқаро майдонда планетада тинчликни мустаҳкамлашда, қуролсизланиш учун курашда фаол қатнашмоқда. Ҳиндистон делегациясининг визити совет халқи қайта қуришнинг, янги сиёсий тафаккурнинг қудратли омили бўлиб қолган Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини амалга оширишга киришган унутилмас даврда ўтаётганлиги таъкидланди.

Меҳмон республиканинг социал-иқтисодий ривожлантириш қандай бораётганлиги билан таништирилди, Ҳиндистон билан турли соҳаларда ҳамкорлик қилишда республиканинг иштироки ҳақида гапирилди.

Р. Венкатараман суҳбат чоғида Ҳиндистон ва унинг раҳбарларининг Совет Иттифоқи билан мустаҳкам дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ўрнатишдан тарихий таркиб топган манфаатдорлигини таъкидлади. М. С. Горбачев билан учрашув, Москвада бўлиб ўтган Ҳиндистон—Совет музокаралари бу муносабатлар мустаҳкамланаётганлигини тасдиқлади. СССРда амалга оширилаётган янгиланиш, жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларини демократиялаш жараёни Ҳиндистон халқида катта қизиқиш уйғотмоқда.

Ҳиндистон билан Ўзбекистон ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантириш муддаоси изҳор қилинди.

Ҳиндистон президенти В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар ва Номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйди. У Лаъл Баҳодир Шастри ҳайкали пойига ҳам гуллар қўйди.

Р. Венкатараман 11 июль куни Самарқандга борди. У қадимий шаҳарнинг меъморий ёдгорликларини кўздан кечирди, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Самарқанд филиалида бўлди.

(ЎзТАГ).

Арнасой районидаги Рокосовский номли совхоз пахтакорлари ғўза парваришини юқори агротехника қоидалари асосида олиб бормоқдалар. Дала ишлари ўзаро социалистик мусобақа қизитилган ҳолда ташкил этилаяпти. Меҳнат беллашувида Норбўта Мўминов бошлиқ бригадага қарашли А. Эшмуродов звеноси пешқадам. Коллектив 65 гектар майдонда ғўза ўстирмоқда. Чўлқуварлар гектаридан пландаги 27 центнер ўрнига 35 центнердан оқ олтин етиштиришни ният қилишган. Айни пайтда ҳар туп ғўзада 3—4 та кўсак, кўплаб гул ва шоналар бор.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор механизатор Қувон Бердиев. 2. Экинга ишлов бериш пайти. 3. Бригада бошлиғи Норбўта Мўминов ғўза ҳолатини кўздан кечираяпти.

А. ТЎРАЕВ фотолари.

АЙРИМ САЙЛОВ ОКРУГЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИНИ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

1988 йил 10 июль куни ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига тўрт сайлов округида Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари сайлови бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳар 2-Октябрь сайлов округидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг оғир саноат ва машинасозлик бўлими мудири ўртоқ Анатолий Фёдорович **Зминевский**;

Самарқанд область 328-Қорадарё сайлов округидан — Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри ўртоқ Сарвар Олимжонович **Азимов**;

Фарғона область 437-Дзержинский сайлов округидан — «Правда Востока» газетасининг редактори ўртоқ Рубен Акопович **Сафаров**;

Фарғона область М. Топиболдиев номли 441-сайлов округидан — Қизил Байроқли Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Александр Иванович **Овчинников** Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари қилиб сайландилар.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

11 июль куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия-хўжалик активи мактабида навбатдаги машғулот бўлди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов тўпланганлар ҳузурида нутқ сўзлади. У КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг иши ва унинг қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисида гапирди.

КПСС Марказий Комитети Пропаганда бўлимининг лектори, иқтисод фанлари кандидати В. Г. Машенцев «XIX партия конференцияси қарорлари асосида партия иқтисодий стратегиясини амалга оширишнинг долзарб муаммолари» мавзуида лекция ўқиди.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Халқ хўжалиги академияси ҳуқуқ ва бошқариш психологияси кафедрасининг мудири, юридик фанлари доктори, профессор Ю. А. Тихомиров ўз лекциясини совет жамиятини демократиялаш ва сиёсий системани ислоҳ қилишга бағишлади.

(ЎзТАГ).

САБЗАВОТКОРЛАР ЗАФАРИ

Жиззах районидаги Энгельс номли совхоз сабзавоткорлари умумиттифоқ фондига маҳсулот топшириш йиллик планини муддатидан анча олдин адо этдилар. Қардошлар дастурхонига 520 тоннадан зиёд турли хил ноз-неъмат жўнатилди. Айни пайтда Калинин области ва Ватанимиз пойтахти аҳолисига кўплаб маҳсулотлар юборилаяпти.

Совхоз деҳқонлари кўкламданоқ тараддудни пухта бошлашди: уруғ қулай муддатларда қадалди, парвариш оби-тобида олиб борилди. Натижада юқори ҳосил етиштирилди. Шу кунларда ҳосилни йиғиштириб олиш авжида. Ўзаро мусобақада А. Мўминов, Б. Ҳамроқулов, А. Шодиев бошлиқ бригадалар пешқадам. Бу коллективлар аллақачон бир ярим йиллик планни бажардилар.

И. ЭРГАШЕВ.

ИШ ҚИЗҒИН

Молгузар тоғи этакларида моторлар гурулламоқда. Бу ерда «Ленинград» совхозининг механизаторлари ғаллани тез ва нобуд қилмай ўриб-янчиб олмоқдалар. Барча комбайнчилар нормани муттасил ошириб бажармоқдалар, мусобақа пешқадамлари А. Умаров билан Х. Омонбоев эса жазирама лалми ерларда ҳар куни 12 гектаргача ердаги ғаллани йиғиштириб олмоқдалар.

Бу йил деҳқонлар мўл ҳосил етиштиришди — ҳар гектаридан 15 центнер арпа, 18 центнергача буғдой янчиб олинмоқда.

Ҳамма жойда ўрим-йиғим қизғин давом этаяпти. Техника, ходимлар, социал-маиший таъминот группаси бир жойда ишламоқда. Ишнинг бундай ташкил этилиши комбайнчиларнинг ёш ёрдамчилари учун яхши мактабдир. Тошкентдаги ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтидан келган практикантлар — Гвинея, Никарагуа, Коста-Рика ва ривожланаётган бошқа мамлакатлар вакиллари комбайн ёрдамчиси бўлиб ишламоқдалар. Студентлар мураббийлардан деярли қолишмай ҳалол ишлашмоқда.

Хўжалик ғаллакорлари мавсум охиригача беш минг тоннадан кўпроқ дон топширишлари керак. Бу маррадан ўзиб кетилиши ҳозироқ равшан бўлиб қолди. Бу эса совхозга қарзлардан қутулиш, экономикани анча ўнглаб олиш имконини беради.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ КОМИССИЯСИДА

30—40-йиллар даврида ва 50-йилларнинг бошларида содир бўлган репрессиялар билан боғлиқ материалларни қўшимча равишда ўрганишга доир

Комиссия ўзининг навбатдаги мажлисида «Советларга қарши ўнг троцкийчилар блоки» деб аталган иш юзасидан бошқа кишилар қатори ўтган Н. И. Бухарин, А. И. Риков, А. П. Розенгольц, М. А. Чернов, П. П. Буланов, В. А. Максимов-Диковский ва Х. Г. Раковскийларнинг партияга аъзолиги тўғрисидаги масалага оид материалларни кўриб чиқди.

Шу масала юзасидан КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг ахбороти тингланди. Шу нарса аниқландики, ВКП(б) Марказий Комитетининг 1937 йил 3 мартдаги пленуми Ички ишлар халқ комиссарлигининг тергов материаллари асосида троцкийчиларнинг террорчилик, жосуслик ва қўпорувчилик-зараркунандалик фаолиятига дахлдорликда, партияга қарши хатти-ҳаракатда, партияга туҳмат ва хуруж қилишда, ўтмишда партияга ва Ленинга қарши курашда иштирок этишда айбланган Н. И. Бухарин билан А. И. Риковни ВКП(б) Марказий Комитети составидан ва партия аъзолигидан чиқарган эди.

Тергов ва суд мажлиси чоғида тўқиб чиқарилган материаллар асосида СССР Олий судининг ҳарбий коллегияси 1938 йил 13 мартда Н. И. Бухаринни, А. И. Риковни ва «ўнг троцкийчилар блоки» тўғрисидаги процесснинг бошқа кўпчилик қатнашчиларини отишга ҳукм қилган эди.

1988 йил 4 февралда СССР Олий судининг пленуму

(Давоми 2-бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ КОМИССИЯСИДА

(Боши биринчи бетда).

ми Н. И. Бухарин, А. И. Риков ва бошқаларга нисбатан чиқарилган ҳукмни бекор қилди ҳамда уларнинг ҳаракатларида ҳеч қандай жиноят йўқлиги сабабли ишни тўхтатди.

1906 йилдан партия аъзоси бўлган Н. И. Бухарин, 1898 йилдан партия аъзоси бўлган А. И. Риков Октябрь революциясини тайёрлаш ва ўтказишда актив қатнашган эдилар. Революция ғалабасидан кейин уларга партия ва давлатда масъулиятли лавозимлар ишониб топширилганди. Улар социализм қуриш учун курашга кўп куч сарфладилар.

Н. И. Бухарин 1917 йилдан 1934 йилгача партия Марказий Комитетининг аъзоси, 1934 йилдан 1937 йилгача партия Марказий Комитети аъзолигига кандидат бўлди, 1919 йилдан 1929 йилгача Сиёсий бюро составида эди. Узоқ вақт мобайнида у «Правда» ва «Известия» газеталарининг редактори бўлиб ишлади. Партия бир қанча съездларининг ҳужжатлари, шунингдек Коминтерн программаси унинг раҳбарлигида тайёрланди, у Коминтерн ишида фаол қатнашди.

А. И. Риков 1921 йилдан СССР Халқ Комиссарлари кенгаши раисининг ўринбосари, 1924 йилдан 1930 йилгача СССР Халқ Комиссарлари кенгашининг ва РСФСР Халқ Комиссарлари кенгашининг раиси бўлиб ишлади. 1922 йилдан 1930 йилгача Сиёсий бюронинг аъзоси бўлди. Ўша йилларда у партиянинг ички ва ташқи сиёсатини ўтказиш соҳасида кўп қиррали иш олиб борди. А. И. Риков Лениннинг кооперация планини амалда рўёбга чиқаришга катта ҳисса қўшди.

Н. И. Бухарин билан А. И. Риков ўз сиёсий фаолиятларида айрим хатоларга йўл қўйдилар. Кескин ғоявий курашда улар бир қанча ҳолларда социалистик қурилиш йўллари ва усулларини белгилашда алоҳида позицияларда турдилар, бироқ уларнинг хатолари ва алоҳида позициялари партияга қарши характерда бўлмаган эди. ВКП(б) Марказий Комитетининг 1937 йил февраль-март пленумига қадар улар партиявий йўл билан жазоланмаган эдилар.

Партия контроли комитети Н. И. Бухарин, А. И. Риковнинг партияга аъзолиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқди ва партиядан ўчириш пайтида уларга қўйилган сиёсий айбларнинг асоссизлигини, улар суд тартибида тўла-тўкис оқланганлигини ҳисобга олиб, шунингдек, уларнинг партия ва Совет давлати олдидаги хизматларини эътиборга олиб, 1988 йил 21 июнда марҳумлар Н. И. Бухарин билан А. И. Риковни КПСС сафига тиклади.

Марҳумлардан А. П. Розенгольц, М. А. Чернов, П. П. Буланов, В. А. Максимов-Диковский ва Х. Г. Раковскийлар ҳам партияга қайта тикланди.

Бундан аввал И. А. Зеленский, В. И. Иванов, П. Т. Зубарев, Г. Ф. Гринько, С. А. Бессонов, Н. Н. Крестинский, А. Икромов, В. Ф. Шарангович ва Ф. Хўжаевлар КПСС сафига қайта тикланган эдилар.

«Советларга қарши ўнг троцкийчилар блоки» деб аталган иш юзасидан ўтган Д. Д. Плетнев, Л. Г. Левин, П. П. Крючков ва И. Н. Казаковлар эса партия аъзолари эмас эдилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети М. П. Томскийнинг партия аъзолиги тўғрисидаги масалани ҳам кўриб чиқди. 30-йилларда Бухарин ва Риковга қарши бўлганидек, М. П. Томскийга қарши ҳам асоссиз сиёсий айблар қўйилганди. У ўзини ўзи ўлдирган эди. Ўша вақтда М. П. Томскийга қарши қўйилган айблар асоссиз эканини ҳисобга олиб, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети унинг 1904 йилдан партия аъзоси эканини тасдиқлади.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг ахбороти инобатга олинди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг комиссияси ўз ишини давом эттирмоқда.

Зоҳида Раҳматуллаева бир неча йилдан буён Наманган районидаги Свердлов номли колхозда сигирсоғарлик касбини шарафлаб келмоқда. У область партия комитети аъзоси, «Ҳурмат белгиси» ордени нишондори, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати. Бу йил Зоҳиданинг ҳаётида унутилмас воқеа содир бўлди: Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида иштирок этди. Айни кунларда моҳир сигирсоғар қарамоғидаги 25 бош говмишни қатъий рацион асосида парваришлаб, ҳар биридан кунига планда белгиланганидан анча ошириб сут соғиб олмоқда.

СУРАТДА: КПСС Бутуниттифоқ XIX конференцияси делегати Зоҳида Раҳматуллаевани (ўртада) ҳамкасблари Х. Муҳиддинова (чапда), Х. Аҳмаджонова, З. Ҳожиева ва Х. Дадабоева даврасида кўриб турибсиз.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

ИДЕОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

СИЁСИЙ СУҲБАТЛАР

Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхозининг агитколлективи КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясига бағишланган лекция ва суҳбатлар туркумини ишлаб чиқди.

Колхоз экономисти А. Ахтамов, бош агроном С. Ҳоибоқиев, меҳнат ветерани, пенсионер Р. Панов, медицина ходими А. Ҳабибов ва бошқа агитаторлар дастлабки суҳбатларни ўтказдилар. Улар дала шийпонларида, чорвачилик фермаларида, колхозчиларнинг хонадонларида бўлишди. Ҳамма ерда хўжалик юритишнинг янги формалари, демократия ва ошкораликни ривожлантириш тўғрисида қизиқарли суҳбатлар бўлиб ўтди.

Агитколлектив лекция ва суҳбатлар ўтказибгина қолмай, ўз программасида маҳаллий Советлар депутатлари, партия, совет ва комсомол ташкилотларининг раҳбарлари, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, интернационалист жангчилар билан учрашувлар ташкил этишни кўзда тутган. Тематик фильмлар намойиш этилади, интернационал дўстлик кечалари уюштирилади.

ИЛҒОР ТАЖРИБАНИ ЎРГАНМОҚДАЛАР

Қўриқ Октябрь районидаги касаба союз активлари мактабининг навбатдаги амалий машғулотлари «Уч қаҳрамон» колхозининг сут-товар фермасида бўлиб ўтди. Бу хўжаликнинг семинар ўтказиладиган жой қилиб танланганлиги тасодиф эмас. Касаба союз ташкилотининг ташаббуси билан фермада дам олиш хонаси, душхона, ечиниш хоналари яратилган. Сут соғувчиларнинг меҳнат унумдорлиги анча ошди.

—Областнинг барча районларидаги илғор хўжаликларда касаба союз активлари билан амалий машғулотлар ўтказилмоқда, — дейди агросаноат комплекси ходимлари касаба союз область комитетининг масъул секретари А. М. Лунев. — Бу эса илғор тажрибани ўзлаштириш конкрет мисолларда ўрганиш имкониятини беради.

МАШАҚҚАТ ЧЕКМАСАНГ...

«Билим» жамиятининг шаҳар ташкилоти В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказилган амалий ўйин қатнашчиларига осон бўлмади. Уларнинг қарийб ярми бригадалар тўла хўжалик ҳисобига ўтиши билан вужудга келган мураккаб вазиятда «ўйиндан чиқиб кетди». Аммо қолган элликдан ортиқ киши у ёки бу ишлаб чиқариш вазифаларини ҳал этишни ўз зиммаларига олиб, бир неча соатни ўзлари учун фойда билан ўтказдилар.

Ўйин қатнашчилари — мастерлар, участка бошлиқлари энди бундай масалаларни амалда ҳал этиш осонроқ бўлишини якдиллик билан таъкидладилар. Коллективда иқтисодий таълимни кучайтириш билан бир вақтда бундай машғулотларни бу ерда давом эттиришга қарор қилинди.

(ЎзТАГ).

КЎКРАКЛАРДА «ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ» ОРДЕНИ

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материалларини зўр қизиқиш билан ўқиб ўрганаётган Хоразм области меҳнаткашларининг вакиллари ҳузурида

Саҳна этаги анвойи гулларга, зал томошабинларга тўлган. Дўстлик тўғрисидаги қўшиғини тугатган машҳур хонанда — Ўзбекистон ССР, Туркманистон ССР, Қорақалпоғистон АССР халқ артисти Комилжон Отаниёзов шундай деди:

— Халқларни мен ирмоқларга, уларнинг ўртасидаги дўстликни дарёга, улуғ элимизни эса шу ирмоқлар-у дарёлардан пайдо бўлган буюк денгизга қиёслардим. Халқларимиз ўртасида меҳр-оқибат бор экан, Советлар диёри метиндай мустаҳкам, тоғдай юксак, қуёшдай балқиб тураверади. Шу дўстликни асрайлик, эъзозлайлик, чунки шоир айтганидек:

Дўстликдадир обрў, кучимиз,
Шу дўстликни олқишлайлик биз.

Уч халқнинг севимли хонандаси, дўстлик, қардошлик куйчисининг гаплари naқадар самимий ва ҳаққоний!

Халқлар ўртасидаги интернационал дўстликни мустаҳкамлашдаги алоҳида хизматлари учун кўп миллатли улуғ Советлар элининг ва дунё халқларининг муносиб вакиллари «Халқлар дўстлиги» ордени билан тақдирланадилар. Хоразм областида ҳам бу юксак мукофотга сазовор бўлган кўплаб кишилар бор. Улар халқ хўжалиги, фан, маданиятнинг турли соҳаларида меҳнат қилишади. Ана шуларнинг баъзилари билан халқларимиз дўстлиги тўғрисида, ёшларни ватанпарварлик, интернационал руҳда тарбиялаш ҳақида суҳбатлашдик.

Борис Платонович КИМ,
Гурлан районидаги «Коммунизм» колхозининг шоличилик бўйича агрономи:

— Менинг бир ўзбек дўстим бор: исми Қозоқ. Колхоз касаба союз комитетининг раиси бўлиб ишлайди. Самимий, ишчан, оқибатли. Шунинг учун бўлса керак, турли миллат вакиллари орасида дўстлари кўп. Мен уларнинг бириман.

Қозоқнинг фарзандлари ҳам ўзига ўхшаган: дўсти учун ҳар ишга тайёр. Буни унинг тўнғич фарзанди Қўшимматнинг тўйида сездим.

Тўй арафасида қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси Болтабой Матсафоев маҳалламиздан Афғонистонда хизмат қилган бир қанча йигитлар орден ва медаллар билан мукофотланишганини айтди. Шулар орасида Қўшиммат ҳам бор экан. Бизлар маслаҳатлашиб, «Жасурлиги учун» медалини куёвга тўй даврасида топширишни маъқул кўрдик.

Қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси келин-куёвни табриклаб, шундай деди:

— Қўшиммат қишлоғимизнинг фахрланса арзийдиган йигитларидан бири. Афғонистонда интернационал бурчини ўтаб қайтди. Қаҳрамонлик кўрсатган. Давлатимиз уни «Жасурлиги учун» медали билан тақдирлади. Шуни топшириб, куёв ва келинга бахт-саодат тилаймиз.

Даврабоши Қўшиммат ҳам бирон гап айтар, деган умидда микрофон тутди. Қани у гапирса! Доим қувноқ, хушмуомала йигит карахт, ранглари оқарганича қотиб турарди. Ҳамма ҳайрон. Даврага жимлик чўкди. Анчадан кейин:

— Афғонистонда хизматда қолган жўраларим ёдимга тушиб кетди, — деди Қўшиммат...

Қишлоғимизда шундай дўстликка садоқатли одамлар кўп. Ўзим уч тилни биламан: она тилим — корейсча, русча, ўзбекчада бемалол сўзлашаман. Қозоқ, қорақалпоқларнинг сўзларига тушунаман. Тил билиш ҳам яхши. Бу миллатларни янада яқинлаштиради.

Дармонжон РЎЗИМАТОВА,
Хива шаҳридаги Н. К. Крупская номли гиламчилик фабрикасининг тўқувчиси:

—Ён қўшни —жон қўшни, дейди халқимиз. Қуйи Амударё этакларида яшаётган ўзбек, туркман, қорақалпоқ ва бошқа халқлар бир-бирига устоз, мусобақадош, тарихи, маданияти муштарак. Тилимиз, дилимиз, урф-одатларимизнинг бир-бирига яқинлиги фикримнинг далилидир. Фабрикамизда ўндан ортиқ миллат ва элат вакиллари меҳнат қилишади. Дўстликдадир куч-қудратимиз деганларидек, кўп миллатли коллективимизнинг бир ота-она фарзандларидек астойдил меҳнати туфайли белгиланган планлар ортиғи билан адо этилаяпти. Корхонамизда дўстлик кечалари ҳамда шаҳримизга келган қардош халқларнинг шоир ва ёзувчилари, олимлар билан учрашувлар ўтказиб турилади.

Гилам комбинати ишга тушиши арафасида хивалик йигит-қизлар москвалик гиламчилардан касб-ҳунар ўрганиб қайтдилар. Россиялик ҳамкасбларимиз янги техникани тез эгаллаб олишимизга сидқидилдан ёрдам беришди. Шу боисдан аҳил, кўплашиб-кўмаклашиб, баҳслашиб ишласак, тинч-тотув яшасак, бизнинг умумий оиламиз — Совет Иттифоқи янада равнақ топаверади.

Дўстжон МАТЖОН,
шоир, уруш ва меҳнат ветерани:

—Болалар— беғубор қалб соҳиблари. Улар учун шеърлар ёзиш бахт. Асарларимнинг асосий қисми дўстлик, ватанпарварлик мавзусида. Чунки бизлар — кекса авлод вакиллари дўстлик қудратини, ҳаётбахш илҳомини яхши биламиз. Гоҳ қўлда қурол, гоҳ қалам билан унинг ҳимоясига отландик.

Болалар билан учрашмоқ, чулдур-чулдур сўзларига, саволларига жавоб бермоқ ҳам бахт. Шеър сўрайдилар — ўқийман, қайси тилларда босилган дейишади. Рус, белорус, украин, туркман, қозоқ, қорақалпоқ ва бошқа тилларда эълон қилинган шеърларимни айтаман. Қувонишиб чапак чаладилар. Бунга мен ҳам қувонаман. Шундай беғубор, танти болаларимиз борлигидан, болажонли халқимиздан фахрланаман.

Учрашувларда савол бериб қолишади. Орол денгизи қурийдими? Бу ерда яшаш қийин бўладими? Болаларнинг содда, маъсум кўзларидан Ватан тақдирига чамбарчас ташвиш сезилиб туради. Йўқ, Орол, унинг бўйидаги одамларни совет халқи қийин аҳволда қолдирмайди, дўстлик ҳар нарсага қодир, болаларим, дейман.

> «ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ МИЛЛАТЛАР ВА ЭЛАТЛАРНИНГ МАМЛАКАТИМИЗДА ТАРКИБ ТОПГАН ИТТИФОҚИ СОЦИАЛИЗМНИНГ ЭНГ БУЮК ЮТУҚЛАРИДАН БИРИ БЎЛИБ ҚОЛДИ».
> (КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси материалларидан).

Константин Константинович АКСЕНОВ,
область нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бошқармасининг бошлиғи, Улуғ Ватан уруши инвалиди:

— Халқлар дўстлиги тўғрисида ўйласам, беихтиёр хоразмлик Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари: ўзбек Сотим Қурматов, рус Петр Сизов, татар Гатаулла Солиҳов ёдимга тушади. Халқимизнинг бахт-саодати учун фидокорлик кўрсатган уч мард ўғлоннинг номини ҳар бир хоразмлик ҳурмат билан тилга олади.

Петр Сизов она-Ватан учун жангларда жон фидо қилди. Ҳозир Хоразмда мактаб ва кўчалар унинг номи билан аталади. Турли миллат вакилларидан иборат Туямўйин сув омборининг бунёдкорлари Сизовни ўз бригадаларига аъзо қилиб, унинг ҳисобига ҳам ишладилар. Қурувчилар мақсади Дружба шаҳрида Сизовга ҳайкал ўрнатиш эди. Ниятларига етдилар: ҳайкал ясалди. Ҳайкалтарош Солижон Қодиров қаҳрамоннинг ёдгорлиги учун ҳақ олишдан воз кечди.

— Бугунги бахтли ҳаётимиз дея жонидан кечган одамга шугина хизматим кўп бўлмас, — деди у.

Халқлар дўстлиги тўғрисида ўйласам, Қодировга ўхшаган фидокор ёшлар ёдимга тушади. Чунки эл-элатларимиз ўртасидаги муносабатлар, она-Ватанимиз тақдири, иқболи, истиқболи шундай йигит-қизларимизнинг қўлида.

«Ёшлар бебош. Насиҳатга қулоқ солишмайди. Уларга баҳс, мунозара, ўйин-кулги бўлса бас! Шунинг учун кўчада санғиб юрган йигит-қизлар кўп» деган шикоятларни эшитиб қоламан. Шу ўринда айрим мулоҳазаларни айтишни жоиз биламан.

Хива гилам комбинати иттифоқимизда машҳур корхоналардан биридир. Бу ерда ҳар йили миллионлаб сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Бироқ ана шу йирик корхонада на маданият саройи, на спорт-соғломлаштириш комплекси бор. Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигидаги ўртоқларнинг маълумотига қараганда, бу объектлар қурилишига фақат 2000 йилдан кейин рухсат беришар эмиш.

Айтинг-чи, ёшлар қаерда танишадилар, дўстлашадилар? Видеобарлардами? Кинотеатрлардами? Ўқишда ё ишдами? Шунга қизиқиб кўрдикми? Областимиз ёшлари унумли меҳнат қилиб, кўнгилли дам олишлари учун етарли шароит ва имкониятлар борми?

Шунинг учун ҳам қуруқ гап-сўзларни йиғиштириб, амалий ишга ўтиш вақти келди. Мен шундай таклиф киритаман: область партия комитети қошидаги янги Сиёсий маориф уйи битишига оз қолганда қурилиш ишлари тўхтатиб қўйилди. Менимча, бу объектни тезроқ ишга тушириб, уни комсомол-ёшлар марказига айлантириш лозим. Ҳаёт шуни тақозо қилаяпти.

Сония Ҳабибуловна БАЛИГИНА,
Дружба шаҳридаги П. Сизов номли мактаб ўқитувчиси:

—Шаҳримизнинг номи Дружба. Дўстлик шаҳрида 10 мингга яқин аҳоли истиқомат қилади. Чирой очиб, кўркамлашиб бораётган бу шаҳарда йил сайин янги кўчалар, хиёбонлар барпо этилмоқда. Унда истиқомат қиладиган турли миллат вакилларининг фаровон турмуш кечиришлари учун барча қулайликлар яратилмоқда.

Дружба кўз ўнгимда қад ростлади десам янглишмайман. Бу шаҳарда 20 йилдан бери яшайман. Эрим Геннадий Байдарович Туямўйин гидроузелининг биринчи қурувчиларидан. Ҳозир у қурилиш-монтаж бошқармаси бошлиғи бўлиб ишлайди.

Ўзим бошланғич синф ўқитувчисиман. Мактабимиздаги турли миллат фарзандларининг яқинлигини, аҳиллигини кўриб қувонаман. Айниқса менга қозоқ Ойсулув, ўзбек Назира, рус Наташа, корейс Любаларнинг дўстлиги, бир-бирига кўмакдошлиги ёқади. Бу ажралмас дугоналар дарсларни яхши ўзлаштирадилар, жамоат ишларида фаол қатнашадилар.

Уч фарзанднинг онасиман. Ҳаётимдан мамнунман, чунки меҳнатимиз роҳатини кўраяпмиз. Дружба шаҳри ўттиздан ошиқ миллат вакилларининг меҳнати туфайли бунёд бўлди. Бу йирик қурилишда интернационал оилалар таркиб топди, миллатлар ўртасидаги дўстлик янада мустаҳкамланди. Синглим Лолахон ўзбек йигити Саъдулла билан турмуш қурди. Жиянимиз Озоднинг рафиқаси туркман қизи. Бу оилалар тотув яшаяптилар.

Саккиз юзга яқин ўқувчи ўқийдиган мактабимиз областдаги энг кўп миллатли ўқув даргоҳларидан биридир. Рус тили дўстлик, алоқа тили вазифасини ўтамоқда. Мактабимизда ўқувчиларнинг кучи билан ташкил этилган «Жанговар шуҳрат» музейи ҳам ёш авлодни ватанпарварлик, интернационализм руҳида тарбиялашда катта роль ўйнаяпти.

Жаббор ЖУМАНИЕЗОВ,
область радиосининг бош редактори:

—Мен КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси материалларини диққат билан ўқиб чиқдим. Партия ва халқ ҳаётидаги бу муҳим анжуман биз, оммавий ахборот воситалари ходимлари зиммасига катта масъулият юклайди. Конференция ғояларини омма орасида кенг тарғиб этиш, уни ҳар бир меҳнаткаш онгига сингдириш олдимизда турган муҳим вазифалардан биридир.

Бугунги суҳбатимиз мавзуи мен учун ниҳоятда қадрли. Чунки халқларимиз дўстлиги, куч-ғайратларининг бирлашиши ҳар бир миллатга ва умуман жамиятга ўз ҳаракатини кескин жадаллаштириш, тарихий тараққиётнинг янги марраларига олиб чиқиш имконини берди.

Тарихий ўлка—она юртим Хоразмда ўнлаб миллат вакиллари яшаб меҳнат қилишади. Бизда мусобақадош областлар билан иқтисодий, маданий алоқалар йилдан-йилга мустаҳкамланиб бораяпти. Хоразм воҳаси билан Россия федерациясининг Чита области ўртасидаги муносабатлар фикримизга асос бўла олади. Читадан Хоразмга қурилиш материаллари, саноат маҳсулотлари, Хоразмдан эса юртимиз саховатининг рамзи бўлмиш ноз-неъматлар жўнатилаяпти. Хоразмда Чита, Читада Хоразм кунларини ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда.

Қўшниларимиз — Қорақалпоғистон АССР, Туркманистон ССРнинг Тошовуз области билан воҳамиз ўртасидаги алоқалар турмуш тарзимизга айланган. Мусобақадош Тошовуз шаҳрида таъсис этилган кўчма Қизил байроқни қўлга киритиш Урганч шаҳри корхоналари коллективлари учун катта шарафдир.

Область телевидениеси ва радиосида халқлар дўстлигига оид кўрсатувлар, эшиттиришлар мунтазам бериб борилмоқда. Турли халқларнинг рақсларини, куйлари ва қўшиқларини хоразмликлар ҳам севиб томоша қиладилар, тинглайдилар. Ўзим ҳам қўшиқлар ёзаман. Дўстлик — ижодимнинг асосий мавзуси. Яқинда Улуғ Ватан урушида севишиб қолган ўзбек йигити ва рус қизи тақдири ҳақида «Соҳилдаги соҳибжамол» достонини тугатиб нашриётга топширдим.

Янина Алексеевна ДАВЛАТОВА,
Урганч район алоқа узелининг почтальони:

—Бундан чорак аср муқаддам менинг Ватаним — Белоруссияда ҳарбий хизмат бурчини ўтаётган Рустам «Турмуш қурайлик» деб таклиф қилганида нима дейишимни билмай қолган эдим. Чунки ўшанда Хоразм менга жуда узоқ юртдай туюлган эди. Лекин меҳр бўлса, узоқ-яқин, қийинчиликлар билинмас экан. Мана йигирма уч йилдирки, хоразмликман. Бу қадимий диёрга шунчалик ўрганиб кетибманки, ўтган йили сентябрда Гродно областидаги қишлоғимиз Устьега борганимда у ернинг иқлими ёқмай, уйимга қайтишга шошилдим. Қолаверса, болаларим: Галина, Раъно, Руслан, Назира, Мурод, Розани, невараларим — Ира, Зулхуморни соғиндим.

Белоруссияда бирга ўсган дугоналарим кўп. Улар ҳаётим, ўзбек оиласининг анъаналари билан қизиқадилар. Мен келин бўлиб келган йилим эримнинг оиласининг тартиб-қоидаларга тушунмай, тил билмай қийналганим, лекин Рустамнинг меҳр-муҳаббати ҳаммасидан устун келганини яширмасдан айтиб бераман.

Ҳаётдаги кўп ишлар инсон қалбига боғлиқ. Қалб буюрса, одам ҳар қандай ишни уддалайди. Бир йилда ўзбек тилида бемалол гапирадиган бўлдим ва бу тилни севиб қолдим. Ҳозир болаларимнинг ҳаммаси шу тилдаги мактабда ўқийди. Уйда гоҳо белорус, рус тилида ҳам гапиришиб қоламиз.

14 йил Урганчдаги 1-паррандачилик фабрикасида товуқбоқар бўлиб ишладим. Ҳурмат-эътибор қозондим. Шу ерда мен ва эрим бир вақтнинг ўзида — 1971 йилда КПСС сафига қабул қилиндик. «Халқлар дўстлиги» ордени билан мукофотландим.

Халқлар дўстлиги оилалар дўстлиги, муҳаббат ришталарининг боғланишидир. Буни яқинда янада чуқурроқ ҳис этдим. Қўшнимиз — ўзбек Шариф ака билан татар Соня опалар уйида тўй бўлди. Уларнинг ўғли Роман молдаван қизи Вероникага уйланди. Тўй давраси турли миллат вакилларига тўлди. Кўп тилларда самимий тилаклар билдирилди. Қўшиқлар, куйлар янгради.

Хизмат тақозоси билан посёлкадаги кўп оилаларда бўлиб тураман. Бизда интернационал оилалар кўпайиб бормоқда. Янги тушган келинларнинг айримлари маслаҳат сўрашади. Уларга «Сабр-бардошли бўлинглар, айланай сизлардан, ахир турли миллат вакилларининг оила қурмоғи, дўстликни, тақдирни умрбод боғламоғи осон иш эмас. Шу иморатни дарз кетказмай, асраб-авайлаш ўзимизнинг қўлимизда», деб жавоб бераман.

Қатрада қуёш акс этганидек, Хоразм воҳасида яшаб меҳнат қилаётган «Халқлар дўстлиги» ордени нишондорларидан бир гуруҳининг фикр-мулоҳазаларида нафақат область, балки республикамиз меҳнаткашларининг айни дилидаги гаплар айтилган десак янглишмаган бўламиз. Куч-қудратимиз ана шу дўстликдадир. Халқларимизнинг метиндек бирлиги, мустаҳкам дўстлиги туфайли коллективлаштириш даври қийинчиликларини енгдик, фашизм устидан ғалаба қозондик, урушдан кейинги асоратларни тугатдик. Она-Ватанимизнинг бугунги равнақи, тараққиёти тенг ҳуқуқли халқларимиз дўстлиги самарасидир.

Дўстлик — бебаҳо бойлик. Уни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз. Зеро, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материалларида алоҳида эътироф этилганидек, «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи — бизнинг муштарак хонадонимиздир. Бинобарин, биз, ана шу хонадон соҳиблари, доимо ўз хонадонимиз ҳақида ғамхўрлик қилишимиз, уни асраб-авайлашимиз ва обод қилишимиз, барча совет кишилари бу хонадонда яшаб, ўз социалистик Ватанидан фахрланишлари учун ҳаракат қилишимиз зарур».

И. ШОМУРОДОВ,
Й. ИСМОИЛОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

ЙИЛЛАР ВА ОДАМЛАР

ИБРАТЛИ УМР

Совет Россияси ва Туркистон АССР кадрлар тайёрлашда Бухоро республикасига катта ёрдам бердилар. Москвадаги Шарқ халқлари Коммунистик университетида Бухоро коммунистларидан 30 киши ўқиди.

Тошкентдаги Ўрта Осиё Коммунистик университетида ва Ўрта Осиё давлат университетининг ишчи факультетида Бухоро ёшларидан 110 киши таълим олди. Бухоро Халқ Совет Республикаси ҳукумати 1923 йилда ташкил этилган Москва билим юртига 120 нафар йигит ва қизни ўқишга юборди. Улар Москва ва Петрограднинг олий ўқув юртларига киришга тайёрландилар.

«Ўзбекистон ССР тарихи»дан.

Йўлдош полвоннинг хотини Очил аянинг кўзи ёриди. Тўртинчи фарзанди қиз туғилди. Хонадонда тўқлик бўлсин, дастурхон ширага тўлсин деб, қизалоққа Шарват номини қўйишди. Она ўз чақалоғининг соғлом ўсишини истар эди. Йўлдош полвон эса қиз туққани учун хотинини ёмон кўриб қолди. Унга кун бермас, тинмай хўрларди. Ана шундай пайтларда Очил аянинг кўзлари жиққа ёшга тўлар, руҳан эзиларди. Чунки бундан олдинги фарзандлари Наврўз, Туроб ва Холмурод жуда эрта хазон бўлишган. Йўқчилик уларни олиб кетган.

Йўлдош полвон ҳам хотини изтироб чекаётганини кўриб ачинса-да, лекин қандайдир ғурур ён беришга қўймасди. У туякашлик қилар, ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, анча одамови киши эди. Турмуш ташвишлари ва қийинчиликлари Хўжаҳайроннинг номдор полвонларидан бўлган Йўлдошнинг қаддини анча букиб қўйган эди. У туғилгандан буён фақат йўқчиликни кўрди. Бир бурда нон учун эртадан-кечгача туякашлик қилиб, тирикчилик ўтказди.

Оиланинг аҳволи жуда ночор эди. Томи нари-бери ёпилган уй тутдай тўкилай деб турарди. Тирикчилик Йўлдош полвонни туғилиб ўсган қишлоғи ва унинг меҳри дарё кишиларини қолдириб, Бухорога кўчишга мажбур қилди. Лекин бу ерда ҳам яшаш анча оғир эди. Амир Олимхоннинг салтанати Йўлдошга ўхшаш кишилар пешона тери эвазига бойиб борарди. Меҳнаткаш халқ бутунлай ҳақ-ҳуқуқсиз, эрксиз эди.

Ана шундай пайтда Улуғ Октябрнинг порлоқ қуёши жабрдийдалар қалбини ёритди. Амир Олимхон чет элга қочди. Оддий кишилар кўкрагига эрк шамоли тегди. Бухоро республикаси ташкил топган дастлабки кунданоқ камбағалларнинг турмуш шароитларини яхшилаш, уларнинг фарзандларини ўқитиш ва саводини чиқаришга катта эътибор қаратилди.

Йўлдош полвоннинг қизи Шарват Октябрь революцияси ғалаба қозонганда 9—10 ёшларга кирган эди. 1923 йилда Бухоро республикасидан Ватанимиз пойтахти Москвага ўқишга юборилган 220 нафар йигит-қиз орасида Шарват ҳам бор эди.

Яқинда Шарват Йўлдошева билан учрашиб, ўша йиллар хотираларини сўзлаб беришни илтимос қилдик.

Шарват момони қизи Ҳамрохоннинг хонадонидан топдик. Ҳамрохон опа уйда йўқ экан. Эшикни 80 ёшларга бориб қолган, лекин анча тетик онахон очди. Бу киши биринчилардан бўлиб паранжини ташлаган ва социалистик қурилиш йилларида раҳбарлик лавозимларда ишлаб, кўплаб хотин-қизларни орқасидан эргаштира олган Шарват Йўлдошева эди. Бир пиёла чой устида у билан суҳбатлашдик.

— Ўтмиш хотираларини бирма-бир эслаб, сўзлаб беришга қурбим етмаса керак. Шундай бўлса ҳам эсимда қолган айрим воқеаларни гапириб бераман, — дея сўз бошлади Шарват момо. — Барча мазлум халқлар қатори Октябрь инқилоби бизни ҳам бахтли қилди. Бухорода Амир Олимхон тахтдан қулагандан сўнг чинакам ёруғликка чиқдик. Кўп ўтмай ўзим тенги йигит ва қизлар билан Москвага йўл олдим. Биз у ерда савод чиқардик.

Москвадан қайтгандан кейин зулмат қўйнидан чиқишга интилган кўпгина хотин-қизлар фожиали ўлдирилганлигини эшитдим. Бу даҳшат эди. Халқ озодлиги йўлида қурбон бўлган, янги турмуш сари интилиб, уни кўролмай кетган хотин-қизлар ўрнини босишга, улар учун ҳам бой ва босмачиларга қарши курашишга аҳд қилдик...

Момонинг ҳикояси ҳаяжонли ва қизиқарли эди. Москвадан қайтаётганда доҳий Ленин вафоти ҳақидаги хабарни эшитиб, бир неча кун йиғлаганини эслади.

Шарват Йўлдошева Хўжаҳайрон қишлоғида ер-сув ислоҳотини амалга ошириш, саводсизликни тугатиш, хотин-қизларни озодликка чиқариш сингари муҳим тарихий вазифаларни бажаришда бевосита иштирок этди: Кўп ўтмай у мазкур қишлоқ Советига раис этиб сайланди.

1927 йилда бутун республика бўйлаб «Ҳужум» ҳаракати бошланди. Паранжи ташлаш оммавий суратда ўтказилди. Март ойида қишлоқ Совети раҳбарлари тўпланганларга республикада «Ҳужум» ҳаракатига киришилганлигини тушунтиришди.

Шарват Йўлдошева ҳозир пенсияда. Унинг 3 нафар фарзанди, 40 дан ортиқ невара-чеваралари бор.

— Мен бахтиёрман, — дейди Шарват момо ўтмиш хотиралари ҳақидаги ҳикоясини тугатар экан. — Москвада ўқидим. Бундан ортиқроқ бахт бўлмаса керак. Ҳаётимдан нолимайман. Буларнинг барчаси Октябрь туфайли қўлга киритилди.

А. ҚИЛИЧЕВ.
Б. РАЖАБОВ

Турмуш маданияти

БОЛАЛАР БАХТИНИ ТИЛАР ОТАЛАР

Чувама... Сиз бу ерда ҳеч бўлганмисиз? Одамлари мард, танти, миришкор, шу билан бирга чўрткесар. Табиати эса баҳаво, икки дарё: Тентаксой ва Қорадарё бор бисотини одамларга ҳадя этади. Яна бу ер анжиру анорларнинг, шафтолию узумларнинг кони... Лекин гап бу ҳақда эмас. Одамлар турмушига янги урф-одатлар қандай кириб келаётганлиги ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Избоскан қишлоқ Советининг биноси ёнига алвон бахмал ёпилган машиналар турнақатор келиб турибди. Йўловчилар, болалар ўша машинадан тушиб мўъжаз бино томон аста кетишаётган йигит-қизларга ҳавас билан боқишади...

Мен шу асно икки отахоннинг суҳбатига беихтиёр гувоҳ бўлдим. Аввало, улар билан танишиб олайлик. Қоравой ота Ғаффоров — К. Маркс номли колхозда бригадир, ферма мудири, партия ташкилотининг секретари бўлиб ишлаган, ҳозир пенсияда. Худоёр ота Абдуллаев ҳам пенсияда, у киши узоқ муддат бош бухгалтер бўлганлар.

— Тўйларимизга ҳам файз кириб қолди, Худоёр ака, — деди Қоравой ота.

— Дуруст, анча дуруст, — унинг гапини маъқуллади ҳамроҳи.

— Биласизми, ўғлим, — деди Худоёр ота менга, — урф-одатларимизни ҳам вақти-вақти билан текшириб, назардан ўтказиб туриш керак. Ўйлаб кўрсак, маросимларимиз жуда серчиқим экан. Келин-куёвни унаштиришдан тортиб то тўйгача кетадиган харажатларни чўтга солиб кўринг. Эҳ-ҳе, одамнинг капалаги учиб кетади. Биз ҳам ўғил уйлантирганмиз, қиз чиқарганмиз, урф-одат деб барча чиқимларга чидаб келавериб-миз. Тўхта дедик, хурсандчилик боиси тўйни ташвиш манбаига айлантириб, ундан кейин уч-тўрт йил қарз узишнинг нима кераги бор?! Дўппини ерга олиб фикр қилсак, кўп харажатлар ортиқча экан. Фотиҳа тўйи, турли-туман совғалар, ЗАГСдан ўтгандан кейин зиёфат расм бўлиб қолибди. Буларнинг ҳаммасини бекор қилдик.

— Мана, энди авваллари бир ўғилни уйлантиришга кетадиган сарф-харажат эвазига икки ўғил уйлантириш, икки қизни қийналмай чиқариш мумкин. Биз тўйларимиз анча дуруст бўлиб қолди деганимизда шуларни кўзда тутган эдим, — деди Қоравой ота кулиб. — Бизга қишлоқ Совети раҳбарлари, депутатлар ёрдам беришмоқда.

— Янгиликни ёқтирмайдиган кишилар ҳам бўлди, — суҳбатда қўшилди Избоскан қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Маъмуржон Отахонов. — Территориямиз катта. Ленин номли, К. Маркс номли, Калинин номли колхозлар бор. Қишлоқларда аҳоли зич жойлашган. Ишчи кучи кўп, лекин иш ўринлари кам. Оқибатда беиш юрганлар сони ортиб қолди. Бу ичкиликбозлик, қиморбозлик, гиёвандлик каби ярамас иллатларнинг томир олишига олиб келди. Биз бу масалани депутатларимиз билан муҳокама қилдик ва кишиларни ишга жойлаштиришга қарор қилдик. Обиджон Тожибоев, Султон Далибоев каби истак билдирган кўплаб кишилар Жиззах, Сирдарё областларига бориб ишлашга жўнадилар.

Ҳозир кооперацияни кенгайтиришга ёрдам бераяпмиз. Чувамада «Уста» кооперативи икки йилдан бери муваффақиятли иш олиб бораяпти. Биз бу билан жойларда иш ўринларини кучайтиришга, беишлар сонини камайтиришга уринаяпмиз.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материалларида маҳаллий Советларнинг ролини оширишга алоҳида эътибор берилди. Избоскан қишлоқ Совети фаоллари берилган имкониятлардан аҳоли турмуш маданиятини оширишда янада унумли фойдаланишлари керак.

Б. ТЎХТАБОЕВ.

Избоскан райони.

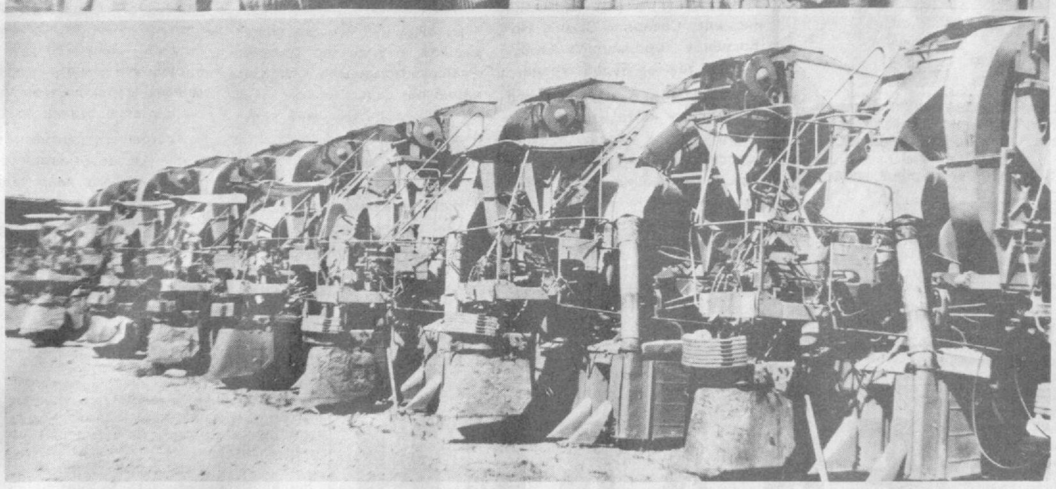

ҲАМ ПАРВАРИШ, ҲАМ ТЕРИМГА ҲОЗИРЛИК

Пахтакор районидаги «Ҳурмат белгиси» орденли «Самарқанд» совхози — йирик хўжаликлардан бири. Чўлқуварлар ҳар йили икки минг гектар майдонда пахта ундиришмоқда. Хўжалик аҳли беш йилликнинг учинчи йилида ҳам юксак марраларни кўзлаган. Гектаридан ўртача 30 центнердан сифатли оқ олтин етиштириш — уларнинг дил муддаоси.

Айни пайтда экин юқори агротехника қоидалари асосида парвариш қилинмоқда. Ҳозиргача қатор ораларига олти марта ишлов берилиб, ниҳоллар уч бор озиқлантирилди ва шунча марта оби ҳаётга қондирилди. Яхши парвариш туфайли ғўзалар кунда бир яшнаб, ҳосил нишоналарини кўпайтирмоқда.

Совхозда йиғим-терим мавсумига ҳам пухта ҳозирлик кўрилаяпти. Заршунослар уюлажак пахта хирмонининг асосий қисмини пўлат этаклар ёрдамида саранжомлашга бел боғлашган. Шу кунларда марказий ремонт устахонасида иш ҳар қачонгидан қизғин. Терим техникасини мавсумга тайёрлаш аниқ график асосида олиб борилмоқда. Ремонтчилар мавжуд техника ва механизмларни 1 августгача тўла-тўкис қўлдан чиқариб, старт чизиғига қўйишмоқчи. Ҳозирга қадар 96 та зангори кемадан 90 таси, шунингдек 24 та кўсак чувиш, 13 та кўрак узиш агрегатлари тахт қилинди.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир ремонтчи-слесарлар Олег Степанов (чапдан), Рустам Мустафоев, Яхшибой Холйигитов ва Нурилла Мавлонов. 2. Тайёрлаб қўйилган зангори кемалар.

В. ТЎРАЕВ фотолари.

АГРОСАНОАТ ХАБАРЛАРИ

ҲАШАРЧИЛАРСИЗ

Қўриқ Комсомолобод районидаги «Комсомол» совхозидан Х. Асранқулов бригадаси деҳқонлари бу йил кўп йиллар мобайнида биринчи марта бегона ўтларга қарши курашни мактаб ўқувчилари ва район марказидаги оталиқ ташкилотларини жалб қилмаган ҳолда ниҳоясига етказдилар.

Буни изоҳлаш осон: бригадада барча 95 гектар пахтазор оилавий звенолар ўртасида тақсимланган. Уларга эса ортиқча харажатнинг кераги йўқ.

— Оила пудрати — ишчи қўллари етишмайдиган қўриқда меҳнатни ташкил қилишнинг энг фойдали шаклидир, — дейди бригадирнинг отаси, звено бошлиғи Р. Асранқулов. — Ҳар йили биз ғўза вегетацияси даврида оталиқ ташкилотларимизни ўт юлишга жалб этардик. Энди эса ўз кучимиз билан уддаладик. Звеномизга 22 гектар пахтазор бириктирилган. Бу майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан ёки топшириқдагидан саккиз центнер кўп оқ олтин йиғиштириб оламиз.

Ўсимликларнинг яхши ривожланиб, ғуж-ғуж кўсаклаётганлиги звено аъзоларидан А. Жумақов билан А. Ўришевда ҳосил мўл бўлишига ишонч ҳосил қилмоқда. Улар ҳам гектар ҳисобига ўттиз центнердан ҳосил йиғиштириб олишга қарор берганлар.

ПУДРАТ ЁРДАМ БЕРМОҚДА

Қўрғонтепа районидаги Куйбишев номли совхоздан У. Аҳмедов бошлиқ оилавий коллектив рекорд ҳосил — гектар ҳисобига 57 центнердан сара буғдой йиғиштириб олди. Бу планда кўзда тутилганидан йигирма икки центнер кўпдир. Мазкур хўжаликнинг бошқа пудратчи коллективлари буғдой ҳосилдорлигини 45—50, арпа ҳосилдорлигини 36 центнерга етказдилар. Натижада совхоз йиллик топшириқни муддатидан олдин адо этди.

— Меҳнатни ташкил этишнинг янги формаси бизга узоқ давом этган қолоқликни бартараф этиш имконини берди, — дейди хўжалик бош агрономи А. Кимсанов. — Пудрат усулига ўтган деҳқонлар ҳосилнинг сўнгги донигача авайлаб-асрамоқдалар. Уларнинг илтимосига кўра комбайн ва ғалла ташийдиган машиналарнинг кузовлари дон тўкилмайдиган қилиб яхшилаб зичланди. Ўрим-йиғим нобудгарчиликсиз ўтказилди.

Совхоз ғаллакорлари мавсумни энди Тянь-Шань тоғ тизмаси ёнбағирларидаги Тошохур массивига кўчиришади. Бу ерда лалми майдонларда мўл ҳосил пишиб етилмоқда. У йиғиштириб олинганидан сўнг маккажўхори ўрим-йиғими бошланади.

(ЎзТАГ).

ҚИТЪАЛАР ОВОЗИ

ВАРШАВА. Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик Польша учун иқтисодий хавфсизлик ва барқарорлик кафолатидир, — деди ПХР ташқи иқтисодий ҳамкорлик министри Владислав Гвязда. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Польшага расмий дўстлик визити арафасида бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида министр ТАСС мухбири саволларига жавоб қайтариб, Польшада халқ хўжалиги соҳасида СССР билан ўзаро ҳамкорликка ниҳоятда катта аҳамият берилмоқда, деб таъкидлади. Биз, деди министр, ҳам иқтисодий, ҳам илмий-техникавий ҳамкорликнинг турли формаларини, сўнгги вақтда айниқса интенсив ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантирмоқдамиз. Электроника, автоматлаштириш, биотехнология, биокибернетика каби йўналишлар устун йўналишлардир. Бу йил 75 мавзуда биргаликда иш олиб борилмоқда, шулардан 31 таси ишлаб чиқаришга жорий этилади, деб таъкидлади В. Гвязда.

ПРАГА. Жаҳондаги 59 давлатдан келган олим ва мутахассислар Чехословакия пойтахтида очилган XIV халқаро биохимия конгрессида иштирок этмоқдалар. Хусусан, биохимия тадқиқотларининг илмий натижаларидан медицинада, қишлоқ хўжалигида, озиқ-овқат саноатида фойдаланиш масалалари уларнинг диққат марказида турибди. Ана шу нуфузли илмий анжуман программасига Прагада очилган асбоб-ускуналар, биохимия турли муаммоларига бағишланган материаллар ва адабиётлар кўргазмаси ҳам киритилган.

ОСЛО. БМТнинг Норвегия пойтахтида ниҳоясига етган икки кунлик конференциясида ҳозирги замон жаҳоншумул муаммоларини ҳал этишда барча давлатлар куч-ғайратларини мувофиқлаштирайлик, деган асосий мавзу муҳокама қилинди. Конференцияда БМТ Бош секретари Хавьер Перес Де Куэльяр, БМТнинг ихтисослашган 25 муассасаси раҳбарлари иштирок этдилар. БМТ атроф муҳити ва тараққиёт комиссиясининг докладида баён этилган таклифларни амалга ошириш имкониятлари ва конкрет йўллари анжуманда муҳокама қилинди. Конференция қатнашчилари қабул қилган якунловчи ахборотда таъкидланганидек, ядро уруши хавфининг олдини олиш, атроф муҳити муҳофазаси ва барча мамлакатларнинг тенг ҳуқуқли ҳамда барқарор иқтисодий, сиёсий ва социал тараққиётини таъминлаш масалалари халқаро ҳамжамият олдида турган ҳозирги замон асосий муаммоларидир.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. Бразилия пойтахтига яқин Маке деган жойнинг атрофида пайдо бўлган Африка арслонлари кишиларни ваҳимага солди. Узоқ қитъадан келган ваҳший ҳайвонлар жуда қонхўр бўлиб чиқди. Бир неча кун мобайнида улар бир қанча от ва молни ғажиб ташлади. Бу от ва молларнинг эгалари азалдан бу жониворларни ўтлатиш учун Маке чеккасига ҳайдар эдилар. Кейин эса арслонлар майда уй ҳайвонларидан ҳам қайтмади. Бироқ ҳайвонлар ҳозирча яхшиямки одамларга ҳужум қилаётгани йўқ. Маҳаллий аҳолининг таъкидлашича, арслонлар, афтидан, одамлар билан учрашувдан атайлаб қочиб юрибди. Бу жойга чақирилган зоолог мутахассислар ҳайвонлар қандайдир сайёр цирк ёки ҳайвонот боғидан қочишган, деб тахмин қилмоқдалар.

ВАШИНГТОН. АҚШ маъмурияти Форс кўрфазида ўзининг ҳарбий аралашув сиёсатини ўзгартириш ниятида эмас. Америка ракета крейсери Эрон пассажир самолётини уриб туширганлиги бу сиёсатнинг бевосита натижаси бўлди. АҚШ давлат секретарининг сиёсий ишлар билан шуғулланувчи ўринбосари Майкл Армакост Си-Би-Эс телекомпанияси мухбири билан суҳбатда айтганидек, «АҚШ кўрфазда ўз манфаатларини етарли даражада ҳимоя қилмоқда». У Оқ уй сиёсатини маъқуллаб, АҚШ Эрон-Ироқ урушида бетарафлик позициясида турибди, деб таъкидлади. Армакост маъмуриятда ҳозирги вақтда Эрон аэробуси ичидаги ҳалок бўлган пассажирлар ва экипаж аъзоларининг оилаларига товон тўлаш тўғрисидаги масаланинг юридик ва сиёсий жиҳатларини кўриб чиқиш ниҳоясига етаётганлигини ҳам маълум қилди. Давлат секретарининг ўринбосари Қизил Крест жамияти ва бошқа ташкилотлар орқали Эрон ҳукуматига эмас, балки ҳалок бўлганларнинг бевосита оилаларига пул тўлаш тўғрисида гап бораётганини таъкидлади.

ПНОМПЕНЬ. Кампучия халқи ўтган ўн йил мобайнида революция ғалабаларини ҳимоя қилиш ишида эришган муваффақиятлар, жаҳон ва регионал вазиятдаги ижобий ўзгаришлар Кампучия муаммосини сиёсий йўл билан ҳал этишнинг, Жануби-Шарқий Осиёда барқарорликни мустаҳкамлашнинг реал истиқболларини очиб бермоқда. Кампучия халқ революцион партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КХР ташқи ишлар министри Хун Сен билан Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВСР ташқи ишлар министри Нгуен Ко Тхат ўртасида бўлиб ўтган учрашув чоғида ана шундай якдил фикр билдирилди. Вьетнам ташқи сиёсий идорасининг бошлиғи КХРП Марказий Комитети ва КХР министрлар кенгашининг таклифига мувофиқ ВКП Марказий Комитети Бош секретари Нгуен Ван Линнинг махсус вакили сифатида Кампучияга визит билан борди.

ДАМАШҚ. АҚШ олтинчи флоти ва Исроил ҳарбий-денгиз кучлари составининг кемалари келгуси икки ҳафта мобайнида биргаликда машқлар ўтказади. Якшанба куни АҚШ олтинчи флотининг қўмондони адмирал Кендалл Мэрфи қўмондонлиги остидаги Американинг беш кемаси Исроилнинг Хайфа портига келди. Кемалар ичида Американинг етти минг ҳарбий хизматчиси бор. Сурия пойтахтидаги кузатувчиларнинг фикрича, Америка-Исроил қўшма ҳарбий-денгиз машқлари араблар дунёси кўз олдида кучларни намойиш қилиш мақсадида ўтказилмоқда. Машқлар жаҳон жамоатчилиги Америка ҳарбий-денгиз кучларининг кемаси Эрон пассажир самолётини шафқатсиз уриб туширганлигидан ташвишланаётган бир пайтда ўтказилаётганлиги факти диққатни ўзига жалб қилмоқда.

(ТАСС).

АФҒОНИСТОН. Ҳукуматнинг мамлакатда тинчлик ўрнатиш учун олиб бораётган тинимсиз интилишига қарамай маҳаллий реакцион ташкилотлар, шунингдек уларнинг чет эллардаги гумашталари осойишталикка раҳна солишга уринмоқдалар. Айниқса миллий яраш сиёсати амалга оширила бошланганидан бери Покистон ва АҚШ душманларни кўплаб замонавий қуроллар билан таъминлаб турйшибди. Маълумотларга кўра Покистонга жойлашиб олган безори тўдалар кўплаб зенит қурилмалари, «Стингер» типидаги 200 дан ортиқ ракетага эга. Америка матбуоти хабар беришича, яқин кунларда улар сони яна ортади.

СУРАТДА: афғон армиясининг жангчилари журналистларга душманлардан ўлжага олинган Америка ракеталарини кўрсатишаяпти.

Л. ПОРТЕР телефотоси. (ТАСС фотохроникаси).

МАКТУБ ЙЎЛГА ЧОРЛАДИ

КАВАРДОНЛИКЛАР ЁРДАМГА МУҲТОЖ

Кейинги пайтда Тошкент область Наримонов шаҳар «Политотдел» колхозининг Кавардон участкасида яшовчи аҳоли номидан турли ташкилотларга шикоятлар туша бошлади. Редакцияга ҳавола этилган мактубга суғориш тармоқлари идораси мироби, Кавардон қишлоғи маҳалла комитети раиси Абдураҳим Нишонов, колхозчи, халқ депутатлари Наримонов шаҳар Совети депутати Мансурхон Пўлатов, колхоз аъзоси, юқорида таъкидланган маҳаллий Совет депутати Раҳимжон Эргашевлар имзо чекишган. Хатнинг қисқача мазмуни қуйидагича: Кавардон қишлоғи қадимий гўшалардан бири. Бу ерда яшовчилар азал-азалдан асосан деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланиб келишган. Паркент райони тузилиши жараёнида қишлоқ атрофидаги аҳоли шахсий чорваси боқиладиган қирадирлар янги совхозлар территориясига ўтиб қолди. Бу ерларга сув чиқарилиб, сабзавотчилик, узумчилик ва боғдорчиликни йўлга қўйиш кўзда тутилганди. Тўғри, шароити қулай баъзи жойларда шундай ноз-неъматлар етиштирилмоқда. Лекин айрим ерлар терраса усулида ўзлаштирилиб, қувурлар ёрдамида сув олиб боришга ҳаракат қилинган бўлса-да, кутилган натижага эришилмади. Давлатнинг шу ишларга сарфлаган маблағи дуруст самара бермади. Янги совхозлар учун ўзлаштириладиган ерларни белгилашда жой рельефи ва бошқа табиий-иқлим шароитлари тўла ҳисобга олинмаганлиги орадан ўн—ўн икки йил ўтган ҳозирги кунда аён бўлиб турибди. Ўшанда яна бир масала эътибордан четда қолган: Кавардон сингари йирик қишлоқлар аҳолиси шахсий чорва молларини қаерда ўтлатади, деган савол кўндаланг қўйилмаган. Ўн йиллар муқаддам ҳар бир хонадонда бир-иккитадан қорамол, қўй-эчки бор эди. Яйлов бўлмаганлиги катта қийинчиликлар келтириб чиқарди, чорва туёғи кескин камайиб кетди. Ҳозирги пайтда Кавардон қишлоғининг ўзида 700 дан зиёд хонадон мавжуд. Боқилаётган сигирлар эса 450 бошга ҳам етмайди. Демак, 250 дан ортиқ оилада говмиш йўқ. Ваҳоланки, аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан асосан қишлоқнинг ўзи таъминлаши керак. Агар яйлов масаласи тезликда ижобий ҳал этилмаса, вазият янада мураккаблашади.

Бундан ташқари ободончилик ишларини бажариш, маданий-маиший муассасалар учун бинолар барпо этиш, аҳолига хизмат кўрсатиш узоқ вақт эътибордан четда қолди. Кейинги икки йилдагина айрим қурилишларга қўл урилди. Бу ҳаммамизни хурсанд қилди. Баъзан эса иш ойлаб тўхтаб қолаётганлиги бизни ташвишлантирмоқда. Шунингдек, телефон, ичимлик сув масалаларида ҳам қатор қийинчиликларга дуч келинаяпти.

Мактубда келтирилган далиллар ва билдирилган мулоҳазаларни ўрганиш учун Кавардон қишлоғига борганимизда ажойиб маросимнинг устидан чиқиб қолдик. Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи, Китобсеварлар кўнгилли жамияти республика правлениеси ва Ойбек уй-музейи вакиллари улуғ адиб хотирасига бағишлаб қишлоқ меҳнаткашлари билан учрашув ўтказишаётган экан. Ярим ойга мўлжалланган бу тадбирнинг дастлабкиси Кавардонда бўлаётганлиги бежиз эмасди. Чунки Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек 40—60-йилларда шу сўлим қишлоққа тез-тез келарди, дўст-қадрдонлар орттирганди. Учрашувда кавардонлик Зуҳриддин Ёқубов ҳикоя қилган адиб билан боғлиқ қизиқарли хотиралар ҳам шундан далолат беради. Бу фикр-мулоҳазаларни баён этаётганимиздан мақсад Кавардон қишлоғига Ойбек сингари атоқли кишилар назари тушганлигини таъкидлашдир. Афсуски, редакцияга йўлланган мактубда уқтирилганидек, етмишинчи йиллар ва саксонинчи йилларнинг бошларида аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш унутилган. Бошқа кўпгина қишлоқларга хос бу ҳолат қатор мушкулликлар келтириб чиқарган.

Тўғри, кейинги икки-уч йилда вазият яхшилик томон ўзгарди. Кавардон участкасининг эски маъмурий биноси ремонт қилиниб, қишлоқ врачлик-амбулатория пункти ихтиёрига берилди, алоқа бўлими ҳам созланди. 1.250 ва 400 ўқувчига мўлжалланган иккита мактаб, олтита савдо шохобчаси қаторига болалар боғча-яслиси, тикувчилик цехи қўшилди. Маҳаллий партия, совет, хўжалик органлари, «Политотдел» колхози правлениеси томонидан яна қатор маданий-маиший бинолар қуриш, турмуш фаровонлигини ошириш юзасидан тадбирлар белгиланган. Хўш, уларнинг амалга оширилиши қандай бораяпти?

Гапни ҳаммом қурилишидан бошлайлик. Уни барпо этишга 1987 йил бошида киришилди. Бу ерда 145 минг сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилиши, 120 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари адо этилиши зарур эди. СНиП бўйича, яъни қурилиш нормалари ва қоидаларига кўра ҳаммомни барпо қилиш олти ойда тугалланиши керак. 1987 йил 89 минг сўмлик иш бажарилди. Қолган 31 минг сўм маблағ 1988 йилнинг беш ярим ойида ўзлаштирилди. Демак белгиланган тартибга кўра ярим йилда битиши зарур бўлган ҳаммом қурилиши деярли бир ярим йилга чўзилди. Айниқса ускуналарни монтаж қилиш ва созлаш сингари юмушлар жуда судралди. Баъзан икки-уч ойлаб ҳеч ким ишламади. Бу эса аҳоли ўртасида хавотирланиш пайдо қилди. Ҳозирги кунда шуни айтиш керакки, ҳаммом қурилишидаги ишлар кечикиб бўлса-да ниҳоясига етказилди.

Уч юз томошабинга мўлжалланган клуб қурилишидаги манзара маълум бир жиҳатлари билан ҳаммомда юз берган аҳволни эслатмоқда. Бу ерда 279 минг сўм капитал маблағ ўзлаштирилиши, 231 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши зарур. Шунинг 200 минг сўми 1988 йилга планлаштирилган. Дастлабки беш ойда 49,3 минг сўмлик иш адо этилди. Графикдан анча орқада қолинаётгани шундоққина кўриниб турибди. Клуб белгиланган норма бўйича ўн саккиз ойда битказилиши керак. Бош пудратчи — «Ташоблагропромстрой»нинг 1-бирлашмасига қарашли хўжаликлараро механизациялашган 12-кўчма колонна ҳаммом қурилиши қарийб уч баравар чўзилганлигидан тегишли сабоқ олиши, ишларни жадаллаштириб юбориши ва уни муддатида фойдаланишга топшириши зарур.

Кавардонликлар кўп органларга мурожаат этганларидан сўнг яйлов масаласи олдинга силжиди. Бошқа хўжалик ва ташкилотлар билан ер алмаштириш ҳисобига аҳоли шахсий чорвасини боқиш учун яқинда 66 гектар майдон ажратилди. У беш мингдан зиёд киши яшаётган Кавардондаги 700 оиладан чиқадиган 450 бош сигир ва бошқа чорванинг эҳтиёжини тўла қондирмайди, албатта. Чунки у ер асосан қия адирликлардан иборат бўлганлиги сабабли озуқа етиштириш, яйловни маданийлаштириш ғоят мушкул. Шундай бўлса-да кавардонликлар ҳар қалай қийин вазиятдан чиқишди. Кўп ўтмай бу яйловни 100 гектарга етказиш кўзда тутилган. Шунда қишлоқ аҳолисининг эҳтиёжи янада тўлароқ қондирилади.

Ичимлик сув масаласи бугунги кунда фақат Кавардонда эмас, балки шу атрофда долзарб муаммо бўлиб турибди. Ҳамма жойда ер остидан тортиб олинган сув ҳисобига водопровод тармоғи ётқизилган, аҳоли шуни истеъмол қиларди. Кейинги йилларда унинг сувида туз миқдори кўпайиб, таъми бузилди. Мутахассислар Ҳамдам, Паркент каналларининг қазилиши, янги ерлар ўзлаштирилиб, кенг кўламда деҳқончилик қилиниши сабабли минераллашган сув ер ости манбаларига қўшилиб кетганлигини айтишмоқда. Бир неча йиллардан бери Кавардон аҳолиси икки машинада ташиб келтирилаётган сувни истеъмол қилаётир. Бу муаммони бартараф этиш учун бирон тадбир кўрилаяптими? Ҳа, қўшни «Ўзбекистон» колхози билан икки гектар ерни алмаштириш ҳисобига ичишга яроқли ер ости суви манбаида артезиан қудуқ қазиш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланмоқда. Бу иш келгуси йиллар планига киритилади. Халқ эҳтиёжи қанчалик тезроқ қондирилса, шунча яхши.

Бошқа йирик аҳоли пунктларига ҳам хос бўлган яна бир муаммо кўндаланг бўлиб турибди. Бу — меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш масаласи. Теварак-атрофдаги кичик аҳоли пунктлари билан қўшиб ҳисоблаганда Кавардонда олти мингдан зиёд киши яшайди. Шунча одам қарийб 700 гектар ерда пахта, каноп, озуқабоп маҳсулотлар етиштириш билан машғул. Бу ерда жамоат чорвачилиги ривожлантирилмаган. Ўн беш киши ишлайдиган тикув цехидан бошқа саноат корхонаси йўқ. Деҳқончиликда керагидан ортиқ ишчи кучи банд. Масалан, Эргаш Мирсолмонов бошлиқ 21-бригадада 185 гектар ерда 178 колхозчи ишлаяпти. Табиийки, даромад яхши бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси қишлоқда ишлаб чиқаришнинг янги турларини ташкил қилишни тақозо этаяпти. Наримонов шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари Туроб Холтоев суҳбат чоғида бу масала партия ва совет органларининг диққати марказида турганлигини, келгусида Кавардонда бирон-бир корхонанинг филиалини очиш мўлжалланаётганлигини айтди.

Шу ўринда бир мулоҳазани айтиб ўтиш зарур. Кишиларнинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишлари, зарур шарт-шароит яратилишини сўрашлари жуда тўғри. Партиямиз кенг демократияни, ошкораликни таъминлаяпти. Айни пайтда одамлар бурчларини тўла адо этишлари, тартиб-интизом қарор топиши учун фидойилик кўрсатишлари ҳам керак. Кавардон қишлоғи марказида кўчада автомат-телефон ўрнатилганди. Аҳолига қулайлик яратишни кўзлаб шундай қилинган эди. Орадан кўп вақт ўтмай ундан ном-нишон ҳам қолмади. Бу — маҳалла фаоллари лоқайдлик қилганликлари, ўсмирларни тартибга чақирмаганликлари оқибати. Ёки бошқа масалани олиб кўрайлик. Аҳоли сартарошхона очилишини талаб қилди. Область маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси уларнинг эҳтиёжини қондирди. Мана, орадан бир неча ой ўтди. Лекин кундалик тушум жуда оз бўлаяпти. Сартарошга ойлик иш ҳақи тўлаш керак, ахир. Маҳалла фаоллари аҳолини янги шохобча очилгани ҳақида яхши хабардор қилишса, унинг иши жонланиб кетишига кўмаклашишса айни муддао бўлур эди. Биз ҳамма жабҳада талаб ва имкониятлар, ҳуқуқ ва бурч уйғунлигига эришмоғимиз зарур.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Бутуниттифоқ XIX партия конференциясидаги докладида халқнинг кундалик турмуш муаммоларини ҳал этишга ғамхўрлик билан муносабатда бўлиш, белгиланган тадбирларнинг изчил бажарилишига эришиш кераклигини алоҳида таъкидлади. Кавардон қишлоғи аҳолиси турмуш шароитларини юксалтириш белгиланган. Наримонов шаҳар партия, совет ва хўжалик органлари уларнинг ижро этилишида изчиллик кўрсатишлари, ҳар соҳада партия конференцияси йўл-йўриқларига таянишлари шарт.

С. САЙДАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

СУРХОНДАРЕ ОБЛАСТИ. «Нефтяник» пионерлар лагери тоғ бағрида. Бу гўзал масканда Жарқўрғон нефть бошқармаси меҳнаткашларининг фарзандлари дам олишмоқда. Болаларнинг ёзги каникули ўтиши учун оромгоҳда барча шароит яратилган. Турли тўгараклар ишлаб турибди. Отрядлар ўртасида спорт мусобақалари, зукколар баҳси мунтазам ўтказилмоқда. Пионерлар тоғнинг хушманзара ва гўзал даралари саёҳатга чиқишади, гербарийлар тўплашади.

СУРАТДА: жисмоний тарбия машғулоти пайти.

И. ХЎЖАЕВ фотоси. (ЎзТАГ).

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

ҚАЕРДА ҚАНДАЙ?

Ҳозир саратон. Баъзи кунлар термометрнинг симоб устуни 40 даражадан юқори кўтарилаяпти. Қуёш тафтига тўйган ширин-шакар мевалар бирин-кетин етилмоқда. Қисқаси, бободеҳқон таъбири билан айтганда боғлардан бол томадиган дамлар келди. Ер куррасининг бошқа жойларида-чи!

Июль — курамизнинг Шимолий ярим шарида ёз ўртаси. Аммо Таймир, Новая Земля ва Канаданинг Шимолий қисмида, Северная Земля, Новосибирь оролларида қорбўронлар тез-тез бўлиб туради.

Шимолий қутб атрофида қор гуллайди, у катта майдонларда қизил тусга киради. Бунга шарсимон ол рангдаги сув ўтлари сабабчидир. Таймир ярим оролининг тундра зонасида кўлмаклар текис қирқилган майсазорни эслатувчи паст бўйли ўсимликлар билан қопланади. Асосан Канадаур тилоғочи ўсади. У ер шарининг бошқа бирор ерида бу қадар кўп эмас. Ҳаммаёқ паст бўйли ўтлар билан қопланиб, бўтакўз, тилларанг айиқтовон, бинафшаранг ва қирмизи гуллар бепоён далаларни эгаллайди. Лолақизғалдоқлар катта-катта территорияларни қип-қизил рангга бўяйди.

Июль охирида тундрада гул мавсуми тугайди. Тайганинг игнабаргли ўрмонларида черенка, морошка, қорағатлар меваси пишади, қўзиқорин чиқади.

Бу ойда кўп қушлар туллайди. Ғоз ва ўрдаклар учолмай тўқайдаги қамишлар орасига кириб олишади. Зоологлар айни шу даврда оммавий ҳалқалашни ўтказадилар. Бу пайтда қушларнинг сайраши бироз тинади.

Июль—курамизнинг мўътадил кенгликларида энг кўп момақалдироқ бўладиган ой. Узоқ кузатишлардан сўнг Қизил денгиз соҳилларининг табиати ажойиб бўлиши аниқланган. Чунончи, об-ҳаво жуда иссиқ ва нам бўлиб, кечаси шудринг тушади. Кундузи ҳарорат 40—42 даражагача кўтарилади, туман тушади. Муссон ўлкаларида, яъни Жанубий Хитой, Ҳиндихитой, Ҳиндистонда, Африка қитъасининг шимолида ва Жанубий Америка саванналарида ёмғир тез-тез ёғиб, дарёлар тошади.

Курамизнинг Жанубий ярим шарида эса июль — қиш фаслининг айни қирчиллаган даври. Патагонияда, унга ёндош ўлкаларда атроф оппоқ қор билан қопланади, бўрон тез-тез бўлиб туради. Аргентинада совуқ ёмғир майдалаб ёғиб туради. Жанубий Америка, Африка саванналарида жазирама иссиқ ва қурғоқчилик. Африка жанубида куз фасли кириб, ўсимликлар қурийди, мевали дарахтларнинг барглари сарғайиб тўкила бошлайди.

Австралия қитъасида эса июль—қишки ёғингарчиликларнинг шимолга кенг тарқалган даври.

Т. МАҲМУДОВ, табиатшунос.

ДУНАЙ СОҲИЛИГА

Ўзбекистон рассомларининг юзга яқин акварель ва графика асарлари Венгрия пойтахтига жўнатилди. Будапештдаги совет фани ва маданияти уйида «Давр мароми ва Ўзбекистон манзаралари» кўргазмаси очилади.

Кўргазмага келган кишилар Ғ. Бойматовнинг қайта қуришга тўсқинлик қилаётган кишилар устидан кулувчи «Қора қўғирчоқлар» сатирик суратларини, унинг «Туш пайти» ва «Олча қуритиш» деб аталган лирик асарлари, В. Апухтиннинг урушга қарши қаратилган «Троя оти соялари» туркумидаги графика асарларини кўрадилар. И. Кириакидининг чизган суратлари билан нашр қилинган китоблар — Абу Али ибн Сино поэзияси, Гёте лирикаси, Гарсиа Лорка китоблари ҳам намойиш қилинади.

Ўзбекистон рассомлар союзининг чет мамлакатлар билан алоқалари кенгаймоқда. Бу йил Ўзбекистон тасвирий санъати ва амалий манзарали санъати кўргазмаси Берлинда катта муваффақият билан ўтди. Шу йил кузда рассомларимизнинг асарлари ГФРда намойиш қилинади.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

«Спартак» (Москва) — «Динамо» (Минск) матчи билан мамлакат чемпионатининг олий лигаси навбатдаги тур учрашувларига якун ясалди. Унда майдон эгалари ҳам, меҳмонлар ҳам яхши ўйин кўрсатдилар. Ҳисобни 12-минутда спартакчи Родионов очди. Орадан кўп ўтмасдан динамочи Алейников жавоб тўпини киритди. Шундан кейин моҳир ҳужумчи Родионов яна ўзини кўрсатди. У шериклари бошлаган комбинацияни муваффақиятли якунлаб, командасини олдинга олиб чиқди. Пировардида «Спартак» 4:2 ҳисобида зафар қучди. Бу ғалаба майдон эгаларига жамғармасидаги очколарни 18 тага етказиб, ўйинлар жадвалининг учинчи поғонасига чиқиб олишларини таъминлади.

Биринчи ўринда эса Киевнинг «Динамо» командаси бораяпти.

* * *

Якшанба куни «Пахтакор» марказий стадионида халқаро учрашув бўлиб ўтди. Майдон эгалари Болгариянинг «Вихрен» командаси билан учрашдилар. Шуни таъкидлаш зарурки, пахтакорчилар мавсум арафасида бу мамлакатда бўлиб, мазкур клуб билан ўртоқлик учрашуви ўтказишган ва болгариялик футболчиларни Ўзбекистонга таклиф этган эдилар. Келишувга биноан меҳмонлар юртимизга ташриф қилдилар.

«Пахтакор» стадионидаги учрашув ҳам дўстона вазиятда ўтди. Иккала команда футболчилари яхши ўйин кўрсатишга ҳаракат қилдилар. Аммо пахтакорчилар меҳмонларга қараганда тез ва чаққон ҳаракат қилишди. Бу учрашув натижасида ўз ифодасини топди. Майдон эгалари 4:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Тўплардан учтасини моҳир ҳужумчимиз Азамат Абдураҳмонов киритди.

Маълумки, биринчи лига коллективлари яна икки турдан сўнг чемпионатни яримлайдилар. Пахтакорчилар биринчи давранинг қолган икки учрашувини сафарда Риганинг «Даугава» ва Львовнинг СКА «Карпати» командалари билан ўтказишади. 19 учрашувдан сўнг 21 очко тўплаган ҳамюртларимиз саккизинчи ўринда бораяптилар. 31 очко жамғарган Душанбенинг «Помир» командаси якка карвонбоши бўлиб турибди.

ШАЙБАЛИ ХОККЕЙ

Мамлакат чемпионатининг олий лигаси коллективлари мавсумга тайёргарликни бошлаб юбордилар. СССР биринчилигида 14 команда қатнашади. Улар чемпионатни шу йил 3 сентябрдан бошлаб, келгуси йилнинг 14 мартида тугаллайдилар. Мавсум арафасида кубок мусобақасининг финал матчлари ниҳоясига етказилади.

Совет хоккейчилари бу йил яна қатор халқаро учрашувлар ўтказишади. Қисқаси, мавсумнинг қизиқарли матчларга бой бўлиши кутилаяпти. Масалан, августдаёқ ЦСКА хоккейчиларининг ГФРга, Москва динамочиларининг ГДРга сафар қилишлари режалаштирилаётир. Олий лиганинг иккита кучли командаси қишда НХЛ клублари билан 12—14 тадан матч ўтказади. Ўз навбатида Шимолий Американинг иккита профессионал клуби мамлакатимизга келиб, учрашувларда куч синашади.

Жаҳон чемпионати Швецияда бўлиб ўтади. Ёшлар терма командалари Аляскада тўпланиб, ғолиблик учун курашадилар. Ўсмирларнинг Европа биринчилиги Киев шаҳрида ўтказилади.

Кўриниб турибдики, яқинлашаётган хоккей мавсуми янада қизиқарли бўлади.

Ўктам ҲАКИМАЛИ

ҒАЛАЁН

ҲИКОЯ

Туш давом этарди...

Икки олам — ер у осмон бугун ноодатий нотинчликни бошидан кечирарди. Мовийдан мовий осмонда оқиш булутлар сузар, ерда жамики қушлар тўзиб юксакликларга кўтарилишар, пастга шўнғишар, бир-бирига ҳамла қилишар, чўқишар, гирдоб янглиғ бир ерга уймалашар, уяларига қўнишга эса журъат этишолмасди. Дала-қирлар, тоғ-қоялар орасида йиртқич ҳайвонлар изғиб бўкиришар, водийларда эса беозор жониворлар: оҳулар, сигир-бузоқлар, қўй-эчкилар асабий маърашар, турли томонга чопишар, таҳлика, қўрқувда бир-бирларининг бағирларига суқилишар эди. Оламни қулаётган тошлар, йиқилаётган дарахтларнинг қасир-қусирлари, яна аллақандай даҳшатли чинқириқ ва бўғиқ қичқириқлар тўлдириб борар, қушлар, жониворлар қатори инсон болаларини ҳам изтиробга солаётганди. Одамлар бошяланг, сарпойчан кўчаларга югуриб чиқишар, жонларини омон сақлаш мақсадида гангишиб ўзларига қулай ва хилват жой излардилар. Ер юзини Улкан Сувлик қоплаб келар, ғалаёнли тўлқинлар отиб гўё барча мавжудликни ютаман дерди.

Кутилмаганда осмонда, булутларнинг қуйида бошлари, кўзлари, бурунлари, юзлари, қулоқ ва қўллари инсонникига ўхшаш, тушунча, туйғулари ҳам инсонники, фақат оёқларигина қушларнинг оёқларига ўхшаш, вужудларини эса оппоқ парлар қоплаган ҳуру ғилмонлар пайдо бўлишди. Улар турли томонга учишиб, аламли-аламли чирқирашиб, қушлар, жониворлар ваҳшатини дарҳол сўндирди. Бироқ Улкан Сувлик шиддатини сусайтиролмади. Худди шу кез Икки олам ораси — ер юзи дардли, аламли, қайғу-ҳасратли чинқириқ — ҳуру ғилмонларнинг фарёдларига тўлди. Бу ҳол ҳам узоққа чўзилмади. Фарёдлар тўлқинлар шовири орасига сингиб йўқолди.

Улкан Сувлик тинмай ҳамла қилаётган, аммо етиб улгурмаган ернинг бир қисмида — кунгаклик томонда — тепалик устида минг хонадонлик қишлоқ кўзга ташланарди. Қишлоқ ўртасидаги — мактаб биноси қаршисидаги хонадон ва унинг ёнидаги бошқа бир хонадон аъзолари ҳам ҳаддан зиёд безовта эди. Биринчи хонадоннинг ўн икки ёшли аъзоси Фарида исмли қиз бетобланиб, кўпдан бери тўшакка михланиб ётарди. Иккинчи хонадоннинг бошқа бир ўн икки ёшли аъзоси — пешонаси кенг, кўзлари катта, қирра бурун Комил номли бола юзини гулдор ёстиққа босганча тушида ҳўнграб, ўз дардлари билан овора, ота-онаси, опалари бундан бехабар эди. У ҳализамон мактабдан қайтибоқ қизил олма гулли жилдини хона бурчагига улоқтириб, ўзини кўрпачага ташлаган, тўлғана-тўлғана уйқуга толганди. Боланинг юраги тушида даҳшатли бир шиддат билан урар, ҳис-туйғулари мана-мана юз беражак оғир бир фожиани гўё олдиндан сездираётганди. Лекин ана шу мудҳиш фожиа қачон, қай ҳолда юз беришини у идрок қилолмаётганди. Хуллас, у оғир кўргиликка дучор бўлиши керак эди... Икки олам безовталиги шундан далолат берарди.

Тун яримдан оққанди. Бола ҳамон уйқусида боши янчилган илондай тўлғанар, изтироб чекарди. Бугун хонадонларда чироқлар ўчмаганди. Олам, қушлар, жониворлар, инсон болалари бирдай безовта эди. Улкан Сувлик кўпиргандан кўпириб, кўтарилиб борарди.

Уйқусида юраги беҳаловат ураётган, вужуди асаблар сиқувидан титраётган бола туш кўрар, бугунги туши адоқсиз эди... У кундузги ҳақиқий ҳаётдан тушидаги ноаниқ, мавҳум, яъни ҳақиқий ҳаёт даҳшатларини олдиндан сездирадиган сезгилар хуружи—аниқ кечмишларга кўчди. Галдаги туши Навоийнинг сурати осилган торгина синф, болалар, раҳмдил муаллим Абдулла акадан бошланди. Курсилар, деворда осиғлиқ турган тўртбурчак тахта, бўр, тахтани артадиган кир латта ҳам жойида, атроф жим-жит эди. Болаларнинг ҳам, муаллимнинг ҳам боши эгик эди. Улар билан бирга синф ҳам сукут сақларди. Бугун дарсга Фарида келмаганди... Бирдан хонага бақалоқ, чўтир юзли Абдурасул исмли бола ўлар-тириларига қарамай югуриб кирди. Кўзлари олайди, кўксини чангаллади, кўзларидан пар тираб ёш отилди.

— Нимага жим ўтирибсизлар?! — қичқирди у ва боши айланиб деворга суялиб қолди. — Бепарволар...

— Нимага бўғиласан?! — турли томондан хитоблар янгради.

— Фарида бетобланиб ётибди...

— «Фарида бетобланиб ётибди...» — шивирлади Комил ва тушида сапчиб турди. Атрофга аланглади. Тушида ўртоқлари ҳам, Фарида ҳам, муаллими ҳам йўқолиб қолишди... Қулоқларига эса даҳшатли безовталик — қушларнинг чирқирашлари, жониворларнинг бўкириклари ва қутурган сув шовири эшитилди. Кейин инсон фарёдлари кўтарилди... Дам ўтмай тушида хона қайтадан шовқинсуронга тўлди. Эшик ва деразадан ичкарига бир тўда ҳуру ғилмонлар учиб киришди. «Қизиқ, — ўйларди у тушида, — бошлари, кўз-юзлари ўртоқларимникига ўхшайди, қанотлари, оёқлари, парлари билангина бувим айтиб берган эртаклардаги ҳуру ғилмонларни эслатади...».

— Ажаб, нимага улар орасида Фарида кўринмайди?! — ўзига ўзи савол берди у кейин тушида. — Ҳурга айланса фақат Фаридагина айланиши керак эди... Орамизда фақат угина гуноҳсизиди-ку...

«Балки у бошқа ёққа учиб кетгандир, — деган фикр урилди тушида Комилнинг миясига. — Мен ҳам ғилмонга айлансам яхши бўларди... учиб, қидириб уни топардим... шошма, ё ҳализамон осмонда кўрган ҳуру ғилмонлар орасидамикин...».

— Эй, худо! Мени ҳам ғилмонга айлантириб қўй... айлантириб қўй, — ёлвора бошлади ниҳоят у тушида. — Бувим, худога астойдил топинсанг орзуйинг ушалади, деди-ку.

Олам бир нафас титраб, сўнг тинчиди, ранглари ҳам ўзгарди... Комил ғилмонга айлана бошлади... Айланди. Вужуди, аъзолари жойида, фақат қўллари остидан қанотлари ўсиб чиқди, танасини эса майин парлар қоплади. У дарҳол қанотларини ҳаракатга келтириб, аста-секин юксакликларга кўтарилди. Излаётган ўртоқлари — ҳуру ғилмонлар сафига қўшилди. Энди улар биргалашиб турли томонга учишар, фарёдлар чекишиб Фаридани қидиришарди. Ундан ҳамон дарак йўқ эди.

— Қани у, нимага кўринмайди?! — сўрарди у ўртоқларидан ҳайрат, таажжубга тушиб.

— Фарида бетоблиги учун осмонга учиб чиқолмади, — жавоб қилди Самад исмли дудуқ ғилмон.

— Фарида...а...а... — қичқирди Комил оламни ларзага келтиргудай. Кутилмаганда олам нотинчланди, паст томондан — ердан Фариданинг хаста чинқириғи эшитилди. Комил бошини эгиб, чинқириқ эшитилган томонга назар ташлади. Кўзлари ногаҳоний Фаридага тушди. Фарида чиндан ҳам кутурган тўлқинлар орасида бўғилиб, энтикиб тепага — ўртоқлари бўлмиш ҳуру ғилмонларга талпинарди. Комил қанотларини йиғиб, ўз тезлигида тўлқинлар қаърига шўнғиди. Апил-тапил Фариданинг қўлларига ёпишди. Бутун кучини қўлларига жамлаб тортди, тортаверди, кўтарди. Урина-урина охири тўлқинлар қаъридан суғириб, юксакликларга олиб чиқди.

— Сенга раҳмат, сендан миннатдорман, — деди Фарида кўзлари жовдираб. — Сен мени ўлим чангалидан, Улкан Сувлик хавфидан қутқардинг. — Фарида энтика-энтика нафасини ростлади, ҳолсиз оппоқ қўлини Комилнинг елкасига қўйди.— Ҳолим ёмонлашди, энди менга озор берманглар, менга тинчлик, фақат тинчлик зарур... Ҳаммаси ёнаяпти...

— Сени излаб бу ерларда тентираб юрибмиз, сенсиз бизларга ҳеч нарса керакмас... — шивирлади Комил тушида инграб. — Дарсга келмадинг. Сенсиз ўқишни ҳам, яшашни ҳам қизиғи қолмади... Энди бизларга қулоқ тут. Сени соғайтиришни табиатдан сўраймиз. У, биз — норасидаларга қулоқ солади, тузатиб беради...

— Кечикдиларинг... вақт ўтди... касалим зўрайиб кетди... — Фариданинг овози мунгга, ҳасратга тўлди.— Майли, чиқмаган жондан умид. Ҳаракат қилиб кўринглар...

Комил тушида хаёлга чўмди. Тушидаги хаёллари ҳам чексиз-чегарасиз эди. Тушидаги хаёлида у ўзини ажойибдан ажойиб, ғаройибдан ғаройиб боғда кўрди. Гуллар қийғос очилганди. Боғ кимсасиз эди. Зилол сувлар шовиллаб оқар, капалаклар гулдан гулга учиб, қўнишарди. У тушида бирдан булбулга айланди... Шохдан-шохга учиб, ғамгин-ғамгин сайрай бошлади. У сайрар, Фаридани излар, унга етиш қўйида ёниб ўртанарди. Ниҳоят бошқа бир гул орасидан оламни сел қиладиган сирли-сеҳрли бир булбул овози янгради. Кейин булбулнинг ўзи — Фарида кўринди. Ўртада катта бир тикан қад кўтариб турар, булбуллар учиб тикандан ўтолмас, гўё қанотлари ёзилмасди. Фақат сайрашлари билан дард-аламларини ёзишарди. Фарида-булбулнинг овозида бетоблик аломати — хасталиги сезиларди. Бетоб булбулга дори-дармон зарур эди. Комил-булбул сайрар, яратган табиатга илтижо қилар, ер юзида йўқ, яъни инсон ақли, булбуллар тушунчаси ожизлик қиладиган антиқа бир дори топиши, ҳамдардига бериши ва уни азобдан қутқазиб олиши керак эди... Қулоғига гўё нидо келди ва у жажжи тумшуғини очди, қаёқдандир тариқдай бир қора дори келиб оғзига тушди. «Мана сенга ўлмайдиган дори, — дерди тушида Комил Фарида-булбулга. — Бундай дорини жаннатдан ҳам топиб бўлмайди. Гуноҳсиз бўлганинг учун буни сенга табиат осмондан ташлади. Ол. Ютиб юбор...».

«Тумшуқларим қаршиб қолган, — шивирлади Фарида-булбул қанотларини пирпиратиб. — Энди менга на жаннатнинг, на табиатнинг дориси кор қилади...».

Комил-булбул бошини эгди. Туши ўзгарди. У ўзини қайтадан ҳуру ғилмонлар орасида кўрди. Ҳуру ғилмонлар турли томонга учишар, хитоб қилишар, у жўр бўларди:

— Эй, эркин-эркин учувчи қушлар! Бизларга қулоқ тутинглар! Норасидаларга қулоқ тутмаслигингиз мумкинмас! Қадрдонимиз, вужудимизнинг бир бўлаги — ҳур Фарида бетоб... Дардига шифо топиб беринглар! Бизларга бошқа ҳеч нарса керакмас... керакмас...

— Ҳой, инсон болалари! Норасидалигингиз — гуноҳларингиз йўқлиги учун ҳам ҳуру ғилмонларга айландингиз, — дея қушлар жавоб қила бошлашди. — Тўғри, биз эркин-эркин учиб юрамиз. Лекин барибир қушлармиз. Тутқинмиз... Ерда инсон ва йиртқич жониворлар бизга қирон келтиришади, фақат осмонга кўтарилиб жон сақлаймиз. Демак, ўзимиз ҳам ёрдамга муҳтожмиз... Ёрдамга ўзларингиз қодирсиз, чунки табиат ақлни сизларга берди...

Ҳуру ғилмонлар сукутга толишди. Бир-бирларига интизор термулишди. Фарида тинмай ҳансирарди. Комил эса турли томонга бечорачилик билан аланглади.

— Ҳой, тоғ-тошларда тўзишаётган жониворлар! — овоз берди кейин у. — Сизлар ҳам Фарида учун азият чекаяпсизлар. Уни соғайтириб бериш қўлингиздан келмайдими?!

— Ҳой, инсон фарзанди! — пастдан жониворларнинг бўкириклари эшитилди. — Бизлар бор-йўғи жониворлармиз. Жониворнинг қўлидан нима ҳам келиши мумкин... бир-биримизга ҳамла қилиш, ейиш ҳам жонга тегди. Агар қўлларингиздан келса бизни ўз-ўзини ейиш балосидан халос этинглар...

— Қушлардан ҳам, жониворлардан ҳам кўнглим қолди, — минғирлади Комил ғазабга тўлиб. — Отам, улар билан вужудимиз бир, деб алдаган экан.

— Булутлардан сўрасак-чи, —гапга аралашди Башар номли ҳур қиз, — зора улар бизга кўмаклашса...

— Ҳой, булутлар! — қичқирди ҳуру ғилмонлар биргалашиб. — Фариданинг аҳволини кўриб турибсизлар. Ақалли сизлар унга ёрдамлашинглар.

— Борлиқнинг тож-сарвари — инсон болалари! Бошингизга тушган оғир кулфатдан хабардормиз, — булутлар нидо берди. — Гўзалликда тенгсиз Фарида ўпкасидан жароҳатланди. У гўзал эди. Гўзаллик эса инс-жинсларга яқин бўлади. Инсжинслар гўзалликни ёқтиришмайди, дардга чалинтиради... Биз — булутлармиз. Музаффар ерни ёмғир, қорлар билан мунаввар этамиз. Тирик жон учун ризқ ундирамиз. Сизлар, яхшиси, Қуёшга мурожаат қилинглар. Угина нурлари билан Фариданинг ўпкасини шифолаши мумкин...

Қушлар тинмай чирқирашар, одамлар қичқиришар, жониворлар бўкиришарди. Улкан Сувлик тобора кўтарилиб борар, қушлар, жониворлар ва инсон болаларини комига тортарди. Ҳафсалалари пир бўлган ҳуру ғилмонлар аланг-жаланг атрофни кузатишар, тоқатсиз қуёш чиқишини кутишарди. Туш шу ерга етганда Комил чалқанча ағанади. Туш ўзгарди. Тушида Комил оёқлари узун, қулоқлари кичкина оҳуга айланиб қолди... У кичкина бурунчаси катакларини кериб, сув сачратиб, кимлардандир ҳуркиб турли томонга чопар, ҳуркаклик билан ён-верини кузатар, яна чопарди. Баъзан алам билан «муүу...»лар, кимнидир кутарди. «Фаридани кутаяпмиз-ку, — тушида ўйларди, — у қаерда экан, ё уни бўрилар қувиб юрганмикан?». Олам теп-текис, ям-яшил эди, майсалар шабадада бир маромда тебранарди. Ана, узоқларда бошқа бир оҳу кўринди. Унинг бўйи пастроқ, оёқлари ҳам ингичка, оппоқ рангда эди. У ҳам турли томонга ҳуркиб чопар, баъзан оғзини очиб ҳансираб тўхтар, атрофга алангълар, кимнидир изларди. «Мууу...» Комил-оҳу узоқдаги Фарида-оҳу томон чопди. Етди. Кўзлари ёшланиб тумшуғини тумшуғига ишқалади, кўкрагини кўкрагига сурди, ялашди. Комил-оҳу ердан майсаларни узиб ҳамдардига тутар, ҳамдарди эса «мууу...»лаб бағрига суқилар, бош силкиб, майсани еёлмаслигини англатарди. Кутилмаганда Комил-оҳу майсалар орасидан бир донагина бойчечак топиб олди. Тишларига қисиб Фарида-оҳуга тутди. Фарида-оҳу бойчечакни лабларига босиб ортига ўгирилди. Юрди. Аста-секин узоқлаша бошлади. Сўнг оппоқ туманга айланиб кўздан йўқолди. Комил-оҳу чопишга уринар, оёқлари ердан кўзғалмасди. Кейин... туш қайтадан ўзгарди. Комил ўзини яна ҳуру ғилмонлар орасига урди. Сўнгра булутлар қип-қизил рангга бўялди. Олам ҳам қизарди. Борлиқ аланга ўртасида қолди. Худди шу пайт чўққилар ортидан ҳаёт манбаи — Қуёш кўтарилди. Ер Қуёш нурига тўлди. Нурлар, алангаларнинг ота-онаси —Қуёш кўтарилгандан кўтарилиб келарди. Ҳуру ғилмонлар ҳайрат, таажжуб, ҳаяжон билан Қуёшни қаршилардилар.

— Қандай яхши, қандай яхши! — қичқириб юборди Комил гўё гулга қўнишга ботинолмаётган капалак янглиғ бир жойда учиб. —Эй, Ота-Қуёш! Сени кута-кута кўзларимиз тўрт бўлди. Орзу-умидларимизни сенга, фақат сенга боғлаб турибмиз...

— Болажонларим! — дея Қуёш шуълаланиб ҳуру ғилмонларга мурожаат этди. — Ҳаммасига тушуниб турибман. Мен кўрган бирон-бир давр болалари дўстлари учун сизлардай азият чекмаганди. — У бироз жимиб Фаридага жиддий термулди. Қизнинг қони қочган оппоқ юзи, кенгайган пешонаси, қирра бурни, ингичка, туташ қошлари, торияги, чуқур тушган кўзлари, узун, қуюқ киприкларига қараб чуқур-чуқур тин олди. — Бечора қизим, сенга ачинаман, ачина туриб, аҳволингга йиғлайман. Қонинг оқиши сусайган. Ўпканг жароҳатланган... Кўзларингга ҳеч нарса ёқмаяпти.

— Она-Қуёш! — эшитилар-эшитилмас шивирлади тарғил кўзли Асолат исмли ҳур-қиз. — Раҳминг келсин. Тезроқ уни соғайтириб бер. У бетоблангандан бери биронтамиз туз татимаймиз. На туриш, на ётишимизда ҳаловат бор...

— Тезроқ тузатиб бер, — пиқирлади Комил қовоқларини уқалаб.

— Комил, эркатойим, — Қуёш ёнига, Комилга юзланди. — Ҳаммадан кўра сенга осон тутиб бўлмайди. Кўпроқ Фаридага сен қайғурдинг. Ўғил боланинг қиз болага кўнгил қўйиши ота-боболарингдан мерос. Шу билан инсон ўз наслини давом эттиради...

— Ота-Қуёш! — жавоб қилди Комил шошилиб. — Мен унга ўрганиб қолганман, холос.

— Барибир: мана шу ўрганиб қолишни муҳаббат дейишади, — тушунтирди Қуёш ва Фарида томон ўгирилди. — Қани, қизим, дардинг сабабини гапириб бер-чи, фақат шошма...

[Давоми бор].

Кино оламида

ТАРИХГА ОИД ҚИССА

...Фарғона шаҳри ва областида премьераси катта муваффақият билан ўтган «Ҳаёт мазмуни» бадиий фильми ҳақида ҳамма шундай демоқда. Зеро, ўзбек халқининг содиқ фарзанди Усмон Юсупов ҳаёти ва фаолиятига бағишланган кинолентада акс эттирилган воқеалар худди бугунги кунимизга хизмат эттириш мақсадида ўйлаб топилгандай. Ҳа, аслида ҳам Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли арбоби ҳаёти ҳамиша, ҳамма учун ибратлидир. Айниқса, Усмон отанинг кичик ўғли Ўлмас Юсупов талқинида халқ суйган қаҳрамон образи ниҳоятда ишонарли ва ёрқин чиққан.

— Мен иш фаолиятимни ажойиб инсон раҳбарлигида бошлаганимдан ҳамиша фахрланаман, — дейди партия ва меҳнат ветерани П. И. Игнатов. — Усмон Юсупов табиатан доно, жуда кам учрайдиган истеъдодли ташкилотчи, том маънодаги большевик эди. Унинг ҳаёт йўли ҳаммамиз учун улкан сабоқ бўлиб хизмат қилади. Икки серияли «Ҳаёт мазмуни» бадиий фильмини кўрган ҳар бир одам фикримга қўшилишига аминман...

Премьерада иштирок этиш учун Фарғонага келган Усмон Юсупов фарзандлари — Владлен ва Ўлмас Юсуповлар отани шахсан таниган, мулоқотда бўлган одамлар билан учрашишди. Оталари таваллуд топган Каптархона қишлоғида бўлишиб, Усмон Юсупов мемориал музейини зиёрат қилишди. 1974 йилда ташкил этилган бу музейга мамлакатимиз ва чет эллардан минглаб одамлар ташриф буюришган. Бу ердаги хотиралар китобини варақлар экансиз, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи секретарига, ҳатто энг оғир шахсга сиғиниш йилларида ҳам Ленин ғояларига содиқ қолган ҳақиқий инсонга билдирилган дил сўзларини ўқийсиз.

Фильм режиссёри Дамир Салимов Катта Фарғона канали қурилиши воқеалари орқали оддий халқ орасидан етишиб чиққан улкан қалб соҳиби, большевиклар йўлбошчиси образининг тўлақонли чиқишига эриша олган. Муҳим давлат аҳамиятига молик ишлар билан банд арбоб ҳар қандай шароитда ҳам одамийлигини йўқотмаганлиги, соддалик ва оддийлик, кескинлик ва дилкашлик Усмон Юсупов характерига хос хусусиятлар эканлиги маҳорат билан очиб берилган. Фильм бош қаҳрамони халқимиз, партиямиз, мамлакатимиз равнақи йўлида тўсиқ бўлган ҳар қандай кўринишларга қарши аёвсиз курашганлиги томошабинда алоҳида ҳурмат-эҳтиром уйғотади. Шу маънода фильм нафақат тарихий-публицистик асар, балки қайта қуришга хизмат қилувчи, одамларда революцион руҳни кучайтирувчи чақириқдек майдонга чиқади.

«Ҳаёт мазмуни» республикамиз маданий ҳаётидаги катта воқеа: Ўзбекистон, шунингдек Ўрта Осиё республикалари халқларининг уруш йилларидаги ниҳоятда оғир шароитга қарамай афсонавий жасорат кўрсатиб, фронт ортини мустаҳкамлашга қўшган ҳиссасини акс эттирувчи асар сифатида кинотанқидчилар томонидан муносиб баҳоланиши табиий. Минглаб томошабинлар эса аллақачон ўз фикрларини билдиришди: ҳақиқатни ҳикоя қилувчи бадиий асар, деб айтишди. «Ҳаёт мазмуни» фильми ва унинг қаҳрамонлари қайта қуриш даври муаммоларини ҳал этишга хизмат қилишига ишончимиз комил.

М. ГОЛЬВЕРК, А. ТЎХТАСИНОВ.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

САМОЛЁТ... ЭШИКСИЗ ҚОЛДИ

Исландия авиакомпаниясига қарашли «Боинг-737» самолётининг эшиги Лондондаги Хитроу аэропортига қўниш олдидан учиб кетди. Шуниси ажабланарлики, буни экипаж аъзолари ҳам, Рейкьявикдан келаётган 76 йўловчи ҳам сезмади. Бу воқеа шаҳар яқинидаги турар жойда истиқомат этувчи кишиларни ҳайратга солди: 35 килограмм оғирликдаги эшик улар яшайдиган уй устига тушди, сўнгра пастга отилиб, боғни вайрон қилди.

ҚАНОТЛИ ЙЎЛ БОШЛОВЧИ

Америкалик орнитолог Рей Бернук тўтиқушларга кўзи ожизларни етаклаб юриш борасида таълим бераяпти. Чорраҳада светофор чироғининг қандай ёнишига қараб унга «Тўхта!», «Юр!», «Чапга бурил!» каби сўзларни айтиш ўргатилаяпти.

Эътиборга моликки, қанотли етаклаб юрувчилар мушукни кўрганда итларга ўхшаб ташланишмайди, устига устак уларга қараганда узоқ яшашади, боқиш арзонга тушади.

ЧАНАЛАРДА ПОЙГА

Одатдагича бўлмаган манзарани кўз олдингизга келтиринг: йўлда бораётган эски автомобилни... итлар судраб боришаяпти.

Аляска аҳолиси кўппаклар қўшилган чаналарда пойга қилишни ниҳоятда севиши яхши маълум. Шу боисдан итларнинг чиниқишини ёз ойларида ҳам сусайтирмаслик учун машқлар ўтказиб турилади. Лекин бу даврда чаналар ўрнига эски автомобиллардан фойдаланилади.

ҒОЗЛАР УРИШГАНДА

Югославиянинг Мокрин деган қишлоғида мана олтмиш йилдирки, «оқ коррида» деб аталган ўйинлар ўтказиб келинади. Иштирокчилари... хонаки ғозлар... «Жангчи»лар эгалари кузатувида олишув майдонига чиқишади. Улар ўз арзандаларига курашга чорловчи сўзларни айтиб, далда беришади

«Жанг» майдонида бошқаларга нисбатан узоқ вақт қолган ғоз ғолиб саналади.

ЧОЛ ВА ТОҒ

Тоғ кузатувчилик — Швейцариянинг Церматт шаҳрида истиқомат қилувчи 87 яшар Ульрих Индербиненнинг касби. У кексайганига қарамай соғлиғидан нолимайди ва «машина» каби тўхтамасдан ҳар доим бир хил тезликда юради, сайёҳларни тоққа иштиёқ билан олиб чиқади.

Индербинен кузатувчилар курсини 1925 йилда битирди. У сайёҳлар билан ҳар доим яхши муносабатда бўлади. Яқинда Ульрих ўзининг 84 яшар ҳамроҳи билан тоққа тўрт мингинчи маротаба кўтарилди.

Редактор А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»

Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана

Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р — 14015. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2041. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12